



Insatskompaniet fick överbetyg

Första tillämpade övningen i Västerbotten blev en framgång. ► 5



Världens mest moderna sikte

Rödpunktsiktet är nu officiellt överlämnat. Aimpoint skänker ett vandringspris. ► 19



Porträtt: Lena Heilborn

– Många känner sig säkert vilsna, men vi måste skapa effektiva förband. ► 24



Leni Björklund på tingen:

– Hemvärnet finns kvar på alla nivåer i försvarsbeslutet. ► 26



Hemvärnet ⁶ 2003



Unga på Södertörn:
– Lumpen var kul,
men här är det bättre stämning

**Annonsera
90 x 63
4-färg**

**Annonsera
i Tidskriften Hemvärnet!
TS-kontrollerad upplaga
73 500 ex**

Har du besökt AGO:s hemvärnsshop?

Butiken med hemvärnsprylar finner du på nätet genom att gå in på hemvärnets sajt: www.hemvarnet.mil.se
Klicka på snabbvalet till höger och butiksdörren öppnas!

Jacka, fleecetröja, keps och bag m/större är de artiklar som tills vidare marknadsförs.

Alla är snygga och signalerar hemvärn.

Den stora svarta bagen är i exakt samma utförande som Försvarsmaktens nya gröna bärsäck 2000 och kan även bäras som ryggsäck.

Välkommen in!



AGO reklam
08-563 033 00

www.hemvarnet.mil.se



Starkt medinflytande gynnar hemvärnet

Tinget är genomfört och Jag utropade att detta var seklets bästa ting. Varför? Jo, delegaterna var engagerade och ansvarstagande. Arbetet med motioner och beredningar på olika nivåer har präglats av hög kvalitet. Detta har medfört ställningstaganden som leder vår verksamhet framåt. Vissa frågor kvarstår för fortsatt beredning av det nya rikshemvärnsrådet, vilket redovisas på annan plats i detta nummer. Jag ser två större utmaningar som gäller oss alla inför nästa ting.

Den första är att säkerställa att informationen från tinget når ut till hemvärnssoldaterna över hela landet och att fattade beslut delges och motiv redovisas. Det ligger också ett fortsatt ansvar på oss alla att fortsätta att aktivera flera i medinflytandefrågor och att motivera flera att engagera sig – olika befälsnivåer, flera kvinnor och flera yngre. En stark medinflytandeorganisation gynnar hemvärnet.

Den andra utmaningen är att starta en bred diskussion om ett namnbyte ska ske från hemvärn till ett annat namn. Inför tinget hade jag och rikshemvärnsrådet föreslagit en tvåstegsstrategi. Steg ett var att besluta att namnbytet ska ske för att därefter i steg två diskutera vilket namn. Diskussionen under tinget visade upp två jämnstora block för och emot ett namnbyte. Tingets beslut som var enhälligt är att vi ska diskutera och pröva alternativa namn på hemvärnet och att beslut ska tas på tinget om två år. Detta ger möjligheter att fortsätta diskussionen på bredden och djupet i vår organisation. De förändringar som Hv efter 2004 innebär och inriktningen av hemvärnet i kommande försvarsbeslut är viktiga ingångsfaktorer. För mig är ett namnbyte självklart. Vi går från ett hemvärn som ytterst var uppbyggt för att försvara hembygden till ett hemvärn som alltmera blir den enda nationella resursen – förutom våra grundutbildningsförband. Hemvärnet kan sättas in med korta förberedelsestider över hela landet. För mig är hemvärnet våra nationella skyddsförband som kan verka nu.

Under de närmaste månaderna analyserar högkvarteret hur Försvarsmakten ska kunna utvecklas på fyra olika ekonomiska nivåer. Oavsett vilken nivå kommande försvarsbeslut kommer att landa på innebär det fortsatta stora omställningar och förändringar av Försvarsmakten. Det militärpolitiska läget i vårt närområde utgör inte längre någon hotbild som kräver ett stort försvar. Omvärlden ställer däremot krav på många länders gemensamma insatser för att hindra kon-

flikter och stoppa krig. Ytterligare förbandsnedläggningar blir därför nödvändiga. Krigsförband försvinner och funktioner, kanske även hela system, måste utgå. Många av dessa förändringar är oundvikliga för att Försvarsmakten ska kunna utvecklas.

Samtidigt är det viktigt att argumentera för behovet av en militär organisation för att kunna försvara landet när hot uppstår och en försvarsmakt som har förmåga till väpnad strid, såväl hemma som tillsammans med andra i internationella operationer.

Vi behöver framhålla betydelsen av ett starkt hemvärn över landet. Det har en unik förmåga att kunna verka snabbt såväl i fred som i kris, både om det gäller stöd till civila insatser eller militära operationer. Hjälp till genom att engagera er i försvarsdebatten.

Två frågor ställs jag alltid inför vid möten med olika hemvärnsförband. Är hemvärnet efterfrågat? Varför skrivs det så lite om hemvärnet i försvarsmaktens tidningar? Inför tinget ställde jag samma frågor till såväl ÖB som vår försvarsminister och svaren blev mycket tydliga.

Hemvärnet behövs och har en viktig funktion inom Försvarsmakten just utifrån att vi är lokalt rekryterade och spridda över landet. Vi har också en efterfrågad förmåga att kunna skydda och försvara objekt över ytan. Ett annat uttryck för detta är överbefälhavarens beslut om hemvärnets framtid och att kvalificerad materiel tillförs hemvärnet. På den andra frågan blir svaret att där finns det mera att göra. Vi kan tillsammans öka publiciteten, både på min nivå och där ni finns, så att hemvärnet kommer med i debatten och lyfts fram på ett bättre sätt. Skriv insändare till Försvarets forum och till era lokala tidningar. Visa att vi finns!

År 2003 är till ända och det är dags för bokslut. Resultatet brukar redovisas i januari och då får vi se om vi har lyckats stabilisera vår organisation och om övningsverksamheten har höjt kvaliteten på våra förband. Det jag redan kan konstatera från mina inspektioner, chefsbesök och övriga möten är att vi är på rätt väg inom alla områden. En del saker tar längre tid men jag ser bara möjligheter och alla dessa leder framåt. Vi är efterfrågade. Vi blir mer och mer professionella i vårt uppträdande. Vi har roligt.

Stort tack för era insatser detta år.

ANDERS LINDSTRÖM
Rikshemvärnschef



FOTO: ANDERS KÄMPE

”Det militärpolitiska läget i vårt närområde utgör inte längre någon hotbild som kräver ett stort försvar.”

Folkförankring i tevesoffan?



FOTO: ANDERS KÄMPE

På rikshemvärnstinget deklarerade försvarsminister Leni Björklund att folkförankringen är nödvändig för att medborgarna ska acceptera att betala skatt till försvaret. Den behövs vidare för den demokratiska kontrollen och insynen. Och, viktigast, den är avgörande för utgången av kriget om det smäller.

Man skulle kunna tillägga att en folkförankrad krigsmakt också är svår att använda som stöd för en aggressiv utrikespolitik eller för militära insatser mot den egna befolkningen.

För att kunna tala om folkförankring räcker det inte att medborgarna – som i USA – betalar för en yrkesarmé och är allmänt patriotiska i tevesoffan medan socialt och ekonomiskt sämre lottade landsmän tar riskerna i militära expeditioner i främmande land.

Nej, det handlar om att många tar ett personligt ansvar, som i den svenska modellen med allmän värnplikt, frivilligorganisationer och ett hemvärn i varenda kommun.

Leni Björklund tror på hemvärdet och utlovade att det ska finnas kvar, oavsett vad riksdagen beslutar om försvaret nästa höst. Hon

tillfogade emellertid en brasklapp om ett "förändrat" hemvärn och man behöver inte ha mycket fantasi för att förstå att hon inte bara menar högre kvalitet och nya uppgifter utan också ett mindre hemvärn än i dag, kanske **betydligt** mindre.

Med detta gör försvarsministern en dygd av nödvändigheten.

En prognos från militärdistriktet visar nämligen att hemvärdet minskar till omkring 30 000 av sig självt på några få år. Med en alltmer krympande värnpliktskader blir det helt enkelt inte möjligt att rekrytera tillräckligt många grundutbildade till ett hemvärn av dagens snitt. En blandning av plikt och frivillighet kan till sist bli enda lösningen om vi inte gör som i Danmark – utbildar i egen regi.

Ett mindre och vassare hemvärn behöver i och för sig inte vara fel. Men hur litet hemvärdet kan bli utan att själva poängen med det försvinner – alltså ett frivilligt, billigt och lättmobiliserat försvar som finns över hela landet "alltid, överallt" – är inte studerat. Varför inte låta oberoende forskare angripa frågan parallellt med den utredning som redan pågår om utbildning av ett mindre hemvärn med en reducerad grundorganisation. Det kan inte vara någon nackdel att veta hur stort hemvärdet minst måste vara för att fungera som en grundsten i det nationella försvaret innan man bestämmer sig för hur mycket som ska tas bort.

ULF IVARSSON
chefredaktör



Skärgårdshemvärdet drar till sig unga.

FOTO: ANDERS KÄMPE

5 Umeå

Första övningen med insatskompaniet i Västerbotten blev en femmetta.

8 Södertörn

Unga hemvärnssoldater är otaliga och genomskådar tomma löften.

12 Hemvärnsnytt

En unik, medveten minskning av hemvärdet kan bli följden av försvarsbeslutet.

20 Bilden

22 HvSS 60 år

24 Porträttet

Enda kvinnliga MD-gruppchefen slåss för sina skärgårdshvbataljoner.

26 2003 års rikshemvärnsting

Namnfrågan sköts upp och ska förankras i hela organisationen.

31 Telegården

Entusiaster i televerkets driftvärn byggde en egen fjällkåk för 50 år sedan.

32 Landet runt

36 Debatt

TIDSKRIFTEN HEMVÄRNET PÅ INTERNET: www.hemvarnet.mil.se/hemvarnet/

Hemvärnet

Nummer 6. December 2003. Årgång 63

Tidskrift
för allmänna hemvärdet
och driftvärdet

Besöksadress

Lidingövägen 28
Stockholm

Postadress

Tidskriften Hemvärnet,
107 85 Stockholm
Tel: 08-788 75 00
Fax: 08-664 57 90

REDAKTION

Chefredaktör och ansvarig utgivare: Ulf Ivarsson

Tel: 08-788 97 38. E-post: hvtidningen@swipnet.se

Stf ansvarig utgivare: Lars Brink

Redaktionsassistent: Pia-Lena Jansson

Tel: 08-788 97 15.

E-post: pia-lena.jansson@pub.mil.se

Grafisk form: Forsberg Grafisk form AB

Tel: 08-669 66 60. E-post: barbro.forsberg@bazaar.se

PRENUMERATION Helår/6 nr: 150:-

Postgiro: 456177-5. Bankgiro: 726-9764

ANNONSER

Bengtsson & Sundström Media

Tel: 08-10 39 20. Fax: 10 39 15

E-post: marcus.svinhufvud@bs-media.se

UTGIVNINGSPLAN

Nr	Manusstopp	Utkommer
1/04	19 januari	27 februari
2/04	5 mars	16 april
3/04	7 maj	18 juni

TS-kontrollerad upplaga 2002: 73 500 ex

Tryck: Color Print Dalarna, 2003

För icke beställt material ansvaras inte. Författarna till insända artiklar förutsätts godkänna att texter och bilder läggs ut på tidningens hemsida.

Hemvärnet försvarar från fjäll till kust

Ett hvinsatskompani kan vara stridsberett var som helst på några timmar och anfälla enligt konstens alla regler:

TEXT & FOTO: ULF IVARSSON

Flera av soldaterna hade åkt 25–30 mil för att få vara med om finalen på försöket med hemvärnsinsatskompaniet i Västerbotten. Två dygns tillämpad övning, tältförläggning och sen bussresa hem igen avskräckte dem inte. Den avlägsna Sorseleplutonen var fulltalig sänär som på två man. Killarna och tjejerna tyckte inte att den långa resan var så märkvärdig:

– Kul att lära sig något nytt. Intressant att få vara med att försvara Västerbotten från fjäll till kust. Det här bör-

jar ju funka nu, säger fänrik Kalle Västlund från Sorsele.

– Vi testar konceptet att tilltransportera personal, plutonsmateriel och fordon samtidigt som vi ser vilken utbildningsståndpunkt de har. Vi får också veta hur bra ledningen är på att följa upp och sammanställa rapporter, förklarar överstelöjtnant Lars Levander, chef för Västerbottensgruppen tanken med övningen.

Vid kompaniets check-points och observationsplatser hade man dukat upp med en rad händelser som kul- ▶





Mål har upptäckts och nu gäller det att snabbt besätta stridsställningen.

minerade i en luftlandsättning. Denna bekämpades med en avancerad stridsskjutning med skarp ammunition, där plutonerna ryckte fram växelvis med eldunderstöd. Man kan beskriva det hela som ett kompanianfall för att ta terräng i syfte att lösa en skyddsuppgift. En hvinsatskompanistab måste kunna samordna plutonernas eld och rörelse.

– Dethärärförstagängenjagserett hemvärnskompanigenomförasamordnad eld och rörelse inom och mellan plutoner, och under framryckning, sa en nöjd chef för Norra militärdistriktet generalmajor Björn Andersson som följde försöket.

Välutbildade

Anfallet inleddes med att en prickskytteavdelning genomförde eldöverfall på 600 meters avstånd.

– Enskilt uppträdande tror vi inte på, de kommer helt enkelt inte till skott. Frågan gäller hur vi ska placera prickskyttarna, om de ska ledas av kompaniet eller uppträda plutonsvis, säger Lars Levander.

Major Mats Stedt från rikshemvärnsavdelningen förtydligar:

– Prickskyttegevären kan tills vidare betraktas som en demonstrator. Vi är inte färdiga med hur de taktiskt ska användas.

Tidningen följde reservkaptenen Anders Rehnmans pluton under anfallet. Insatsplutonen, ur Umeå första hvbataljon, har 22 soldater – 19 deltog. Detta är en välutbildad trupp. Sex fänrikar och en handfull furirer agerar som soldater.

– Intelligent och ambitiös, hann Anders säga innan han måste ägna sig åt mer brådskande uppgifter än att prata med pressen.

En fientlig patrull nedkämpades under framryckningen och kapten Rehnman blev lite skräddad av att hålla besökarna bakom skyttelinjen.

Sambandet begränsar

Alla hvbataljoner i Västerbotten har minst ett par grupper som kan ingå i de fyra insatsplutonerna. Den förtätning av förbanden som ska ske gör att insatsplutonerna blir mer än fulltaliga.

De har också ett gigantiskt område att täcka – en åttondel av hela Sverige, ytan är större än Skånes.

Den allvarligaste begränsningen i kompaniet är därför sambandet. Vanligare 146 räcker inte långt. För att kunna leda på radio över hela länet krävs kortvägsstationer. Även plutonsradio för kortväg behövs.

– Nu ska vi behövsätta ra 195, så problemet bör snart vara löst, säger major Mats Stedt.

Han hade också med sig andra nyheter som gör livet lättare i kompaniet. Förbandet kommer att få en hel del materiel exklusivt.

Vid en checkpoint står Tobias Erngrund och Mattias Gellin från Skellefteå och fryser lite. De har fått stridsvästen samma dag, men saknar sovsäckar och vill gärna ha lite mer sockor och underkläder för ombyte. Tobias och Mattias skjuter varje månad och är ofta i uniform på helgerna.

– Vi har sett en bra satsning på materiel fast i nedlägningsvarvet borde mer personlig utrustning ha kunnat frigöras, till exempel sommarkängor.

Att sådana redan finns på utrustningslistan visste de inte.

Det jag sett hittills är en femtetta, berömmar general Björn Andersson.

Reservkaptenen Per Åke Hultstedt lägger sig i samtalet. Han är rektor i det civila och svarar för utbildningen av Gällivare hvbataljon.

– Det är jättekul med hemvärnet. Hemvärnet är en fantastisk organisation med alla slags yrken och samhällsklasser.

Drag i bataljonen

Lite tyngre grejor än sockor önskas av Vildmannabataljonens chefsduo, Christer Åström och Dan Olof Hammar.

– I vårt gränskompani har vi 17 mil mellan plutonerna. Alltså behövs radiobandvagnar för ledningen. Borde finnas många kvar, funderar Christer, yrkesofficer och anställd på Västerbottensgruppen.

Det tycks vara bra drag i bataljonen – 60 procents kontraktsuppfyllnad och häftiga samövningar med K 4.

Mörkret harsänktsignär vi besöker nästa checkpoint och stoppas av bandvagnsförare Linda Andersson. Hon är doktor i nationalekonomi och tycker att krig på helgerna är en skön omväxling till det akademiska livet. Forskarsstuderande Magnus Sjöström på samma institution drog in henne i hemvärnet, där är han chef för Umeå 2:a insatspluton.

Magnus har svårt att få tiden att räcka till både hemvärn, universitet och småbarn – så det går lite långsamt med doktorandet.

– Insatsplutonen blir en militär skola, våra bilkåster får bli soldater. Tänkte först att vi behöver jägarutbildade, men lutar allt mer åt att det är viktigare att de jobbar på i hemvärnet.

Kompaniövningen ger han överbetyg. – Mycket givande, vi har saknat att kun-

na agera samtidigt i flera förband. Vi talar ett mer militärt språk än förut. Ledningen är mer distinkt och uppgifterna tydligare.

Plockar guldskörden

Chef för ett hvinsatskompani kan vara ett hemvärnsbefäl, en reservare eller en yrkesofficer. I Västerbotten är det för närvarande en anställd kapten – Christer Nilsson. Han samordnar också utbildningen av insatsplutonerna.

– Jag är väldigt nöjd med mina underställda chefer och soldater. Däremot måste hjälpmedlen för samband bli bättre och i min värld har man en ledningsetta och en ledningstvåa för uthållighetens skull. Jag skulle önska mig en fast organisation där jag känner individerna istället för inlånade grupper.

Den ursprungliga tanken var att sätta upp både insatsplutoner och insatskompanier. I dag finns det inte nog med folk, så förbanden måste dela på personalen. Men målet är fortfarande att båda förbandstyperna ska existera samtidigt.

Insatskompanistaben med sina klotsar för logistik och underhåll har dessutom räknats upp till 44 personer.

– Dessa går inte att nyrekrytera så vi plockar guldskörden ur befintliga kompanier, säger Lars Levander och fortsätter:

– Men kanske kan vi råda bot på det när vi förtätat ytterligare till våren.

En bataljonschef kan sätta in sin pluton lokalt, men får finna sig i att låna ut soldaterna till kompaniet.



Ksp-omgången Jonas Molin (skytte) och Joakim Johansson beredda på strid.

– Bland de äldre märks en viss tveksamhet. Generellt sett är insatsplutonerna en accepterad del av hemvärnet. Alla kan söka dit och man tycker att de banar väg för hela organisationen genom att de ger en positiv bild och draghjälp, hävdar Lars Levander.

Flaskhals

Rekryteringen kan dock bli en flaskhals när plutoncheferna raggat alla sina kompisar. En pluton behöver 7–8 nya varje år för att matcha avgångarna.

– I snitt kan man kanske räkna med att soldaten stannar fem år i insatsplutonen. Att öva 100–200 timmar tar ut sin rätt.

I norra militärdistriktet har man bestämt att MD-gruppcheferna leder insatskompanierna när de uppträder inom eget område. Hemvärnsbataljonsstaber kan användas som ledningsresurs.

Schwung

– Det har blivit schwung i verksamheten. Vi måste ha en jämn och vass spets. Men ska vi ha samlade insatskompanier eller insatsplutoner vid bataljonerna? Jag vill ha ett förtydligande från högre nivå, säger Lars Levander.

– Det gäller att också i fortsättningen ge det övriga hemvärnet hög kvalitet i utbildningen. ■

Fel stänga dörren för hvb befäl

Försöket i Umeå gav mängder med erfarenheter som nu används i finslipningen av förbandet.

Kompaniledningen, plutoncheferna och delar av militärdistriktsstaben samlades direkt efter försöket för en första spontan utvärdering:

Uppgifter som skydda, bevaka, ta objekt, ytövervaka och fördröja är rätt.

Det finns stort behov av utbildning i strid i bebyggelse. I Västerbotten saknas övningsanläggning.

Kompaniet bör ledas av en yrkesofficer, men det vore fel att stänga dörren för erfarna reservare eller hvb befäl. "Lämpligheten ska väga tungt". En anställd kan alla genvägar, men på sikt blir det ont om officerare. En handläggare behövs under alla omständigheter på MD-gruppstaben.

Orkar bara tre dygn

Två lag behövs för stridsledning, ett som kör, ett som vilar. Man orkar ändå bara tre dygn. Staben bör drillas i ledningsträningsanläggning. Bra att placera staben vid en av plutonerna.

Stridsvärdet ökar avsevärt om man kan hitta kvarter åt staberna.

Motorer och band är slitna på band-

vagnarna. Särskild vård blir inte gjord och det finns ingen kontinuitet i underhållet. Detta är en intern fråga som måste lösas av de lokala intressenterna.

Krav måste ställas på bilkåristerna att de även kan försvara fordonsavlämningsplatsen.

Det är önskvärt med extra radio till pluton och patruller. "Minst två 135:or till". "Viser fram emot försvarsmaktsradio NY"

Villkoren för förplägnadstjänsten måste förbättras. Fast försöket ägde rum på en liten yta klarade inte koket att ge alla mat i tid. Jägarkök är lösningen och det kommer 2005.

Uppdatering av kulspruta 58 till lättare så kallad C-modell med inskjutbar kolv och granattillsats till ak 4 efterfrågas. Granatgevären är kanske onödiga. Uppgiften löses lika bra med pansarskott, ansåg ett par av plutoncheferna i Umeå.

ULF IVARSSON



Gräsrötterna går inte att lura

***Akta er för att försköna. Allt som ni lovar
måste ni hålla. De unga soldaterna i Stockholms
skärgårdshemvärn genomskådar tillrättalagda
budskap från högsta nivån.***

TEXT: ULF IVARSSON

Vid förra inspektionen för fem år sedan sa överstelöjtnant Gunnar Kanold, chef för Roslagsbataljonen i Norrtälje enligt egen utsago bara negativa saker, så därför inleder han i mer optimistiskt tonläge.

– Vi har en stor stab med kunnig personal, bra kompaniledningar och fungerande samarbete med avtalsorganisationerna.

Sen kan det inte hjälpas, Gunnar måste berätta att övningsdeltagandet går neråt. Han är också kritisk till sättet på vilket bataljonen blivit av med sin slagkraftigaste del, 16:e skärgårdshemvärnskompaniet.

– Det är med tungt hjärta vi lämnar ifrån oss förbandet.



Gustav Johansson och Ola Nilsson i 22:a skärgårdshemvärnskompaniet låg precis stilla på samma fläck två timmar medan de väntade på rikshemvärnschefen.

FOTO: ANDERS KÄMPE

En insatspluton ska sättas upp, men ledningen för bataljonen tror inte att det går att rekrytera soldater om de inte får ha sina fordon i Norrtälje. Gunnar Kanold tvivlar på att Fmlog förmår leverera terrängbilar vid larm, även om de är, som det heter, behovssatta.

Luftvärnsregementets nedläggning blev ett slag mot hemvärnet. Sex utredningar om lokaler för bataljonen har gjorts – staben är fortfarande hemlös. Skjutbarnorna på gamla Lv 3 har förstörts.

Klappar granatgeväret

På en av Vaddös skjutplatser övar soldater i 14:e kompaniet försvarsstrid.

– Det här är min framtid, säger fänriken

Björn Johansson och klappar sitt granatgevär.

Björn var förut plutonchef och trappar nu ner.

– Jag är bekymrad över den dåliga närvaron. Jag har faktiskt svårt att förstå dem som går med och sen inte kommer på övningarna.

Stridsparet Mattias Andersson och Tobias Ljungström vill öva med årskullen av värnpliktiga.

– Det är bästa sättet att rekrytera och göra reklam för hemvärnet.

I dag har furirerna Tine Gerdelius och Ylva Freisman-Löfving haft kul. De har skjutit med granatgevär för första gången. Annars är de hundtjänstinstruktörer och

tillhör 11:e kompaniet. Bataljonen håller sig med över 20 hundekipage.

– Det är viktigt att förstå helheten och det var lärorikt att skjuta grg, säger Tine entusiastiskt.

– Hundförarna måste få känna sig omhändertagna och ha kontakt med sina plutoner. Vi är mer och mer övertygade om att hundförarna också bör kunna lite stridsteknik, säger Ylva.

Vi räknas inte

Direkt besvikna var däremot hundförarna Annmarie Lönnelid och Ingegerd Sars samt lottan Marianne Blomdin, som inte gjort ett skvatt på hela förmiddagen. På ryggarna hänger kpistar, men inte ett en- ▶



Soldater ur 4:e skärgårdshemvärnsbataljonen övar försvarsstrid.

FOTO: ANDERS KÄMPE

da skott har avlossats. Instruktören blev sjuk och ingen ersättare kom.

– Vi är inte samspelade med de andra och räknas inte. Detta har vi påtalat i flera år, säger Annmarie.

Trion efterlyser större och fler övningar tillsammans med plutonerna.

På Myttinge övningsfält har Björn Hansson och hans kamrater i 22:a skärgårdshemvärnskompaniets 2:a pluton just avslutat en stridsövning i strilande regn. Björn är från Vaxholm, 25 år gammal och gick direkt från lumpen till hemvärnet.

Upp och ner på kakburken

Där kom han in i ett kompisgäng som satsar på jobb, familj och hemvärn.

– 20 timmar? Det hade vi gjort redan i slutet av januari, skojar gruppchefen Joakim Carlsson. Han brukar få ihop åtminstone 5–6 man på varje övning. Det här kan bli en insatspluton så småningom. Bekantskapskretsen är tömd på kandidater så nu står hoppet till att få öva med reguljära förband.

– Det är först då vi kan ändra på deras bild av oss och rekrytera på ett naturligt och effektivt sätt, säger Joakim.

Hela gruppen ser positivt på förnyelsen av hemvärnet.

– Bra att vända upp och ner på kakburken och skaka om, sätta upp tydliga mål

och ställa krav. Men akta er för att försköna. Det genomskådar vi snabbt på gräsnivå. Allt som ni lovar måste ni hålla.

Namnbyte kan vara ett snabbt sätt att ändra på hemvärnets image, tror Joakim. Han höjer dock ett varnande finger: Lyckas man inte först sälja in "Hemvärnet efter 2004" i organisationen är det ingen idé.

Outnyttjad resurs

Strax intill håller hundföraren Rose Hedman-Karlsson lektion för cheferna från högkvarteret.

Schäfern Polo dásar vid hennes fötter. Hunden är fortfarande en alltför outnyttjad resurs, trots att den har stor potential för fast bevakning, patrullering och genomsök.

– Vi har testat att leta igenom ett 400 gånger 300 meter stort område med och utan hundar. 40 man behöver åtta timmar – och kan ändå inte ge några garantier för att ha hittat allt. Två hundekipage med 16 man fixar det på 50 minuter och kan lova att det är rent.

– Tyvärr är det få hemvärnsövningar. Vi tränar hundarna privat 6–8 timmar i veckan.

Stefan Sydebrant har tagit sig ända ut till Korsö för att prova på hemvärnet. Kontraktet är klart, nu ska Stefan bekanta sig med sitt blivande förband, 4:e utskär-

gårdshemvärnsbataljonen. Medan vi marscherar till en stridsskjutning berättar Stefan om sin bakgrund. Han är värnpliktig kapten och sambandsutbildad i marinen, dessutom mångårig medlem i sjövärns-kåren. I det civila håller han på att byta bana och har därför tid till hemvärnet.

– Jag tog själv kontakt med Södertörnsgruppen för att erbjuda mina tjänster. Det här känns bra för mig och även för bataljonen tror jag. Det är slående hur hemvärnet börjar likna de förband jag tjänstgjort i tidigare. Samma terminologi – särskild övning för befäl, krigförbandskurs, slutövning – jag känner igen mig helt enkelt.

– Inga avgångar i år, rapporterar nye chefen för 4:e, Peter Palmerlund, kapten med betryggande erfarenhet från 45 år i flottan.

Amfibiekok

Fulltaliga besättningar finns till bataljonnens fyra 200-båtar och en bevakningsbåt. Det behövs, för man opererar bara i havsområdet Svenska Högarna-Landsort.

Sjukvårdare, hundförare och lottor är det lite ont om, i övrigt finns folk på avtalsbefattningarna.

Kvartermästare Hellas Lundblad önskar sig materiel som klarar skärgårdsmiljön. Ett amfibiekok som kan rullas eller bäras

FAKTA

Nya grepp tas för utbildningen

Södertörnsgruppen var underbemannad redan från början. Flera sjukskrivningar har inte gjort saken bättre. Sex officerare och tre civila räcker inte och anställningsstoppet i år spädde på problemen. Rikshemvärnschefen Anders Lindström lovade under sitt besök i oktober att se vad som kan göras.

Utvecklingen går ändå åt rätt håll. Av de 3000–3 500 hemvärnssoldaterna i Stockholm (Södertörnsgruppen och Livgardesgruppen) är 50 procent mer eller mindre aktiva, vilket är klart över riksgenomsnittet. Men visst, det är en del luft i siffrorna. Chefen för Södertörnsgruppen, Lena Heilborn, upptäckte till och med ett kompani bestående av ett 40-tal man varav 17 veteraner. Den anpassning som görs för 2005 ska dock leda till att kompanierna blir uppfyllda.

Och rekryteringen går bra. Det finns kompanier i skärgårdshemvärnet som

knappt haft några avgångar 2003 och där många nya är på väg in. Hittills i år har 81 genomfört introduktionsutbildning. Ett problem är emellertid att nya soldater i Roslagsbataljonen måste åka sju mil till Rindö för att hämta vapen och om det vill sig illa därefter vidare till Berga. Då kan det bli mer än 25 mil fram och åter – kanske en förklaring till varför några aldrig kom som var anmälda.

En motor i hemvärnet i Stockholm är översten av första graden Kim Åkerman. Hans beredskapsplan är enastående i Sverige, intygar rikshemvärnschef Anders Lindström.

Förstärkta staber, typobjektsövningar och "nödobjekt" som kompanierna kan gå ut till självmant utan order ger bilden av ett hemvärn som inte tänker låta Sverige överraskas.

– Hemvärnsbataljonerna är av central betydelse för beredskapen i Stockholm.

Till insatsplutonerna rekryterar vi nu enbart tjejer och killar som är villiga att rycka ut med kort förvarning även i djupaste fred, förklarar Kim Åkerman.

Särskilda beredskapskontrakt kan i bästa fall vara utformade och klara till årsskiftet, men det hänger på hur snabbt rikshemvärnsavdelningen arbetar.

En erfaren före detta lärare på Hemvärnets stridsskola, major Jan Ågren har knutits till Södertörnsgruppen i höst. Hans plan för 2004 är i stora drag: satsa på befälen, dra samman bataljonerna två gånger per år, träna i tillfälligt sammansatta förband, ha stabs- och funktionsövningar med personal från flera bataljoner samtidigt, utbilda skyddsvakter och befäl tillsammans med Livgardesgruppen, öva i två spår beroende på förkunskaperna samt starta gruppfälttävling med vandringspris. Med andra ord, ett intressant nytt grepp som pekar framåt.

på kobbarna existerar i verkligheten men inte officiellt, alltså på listorna över reglerad utrustning.

En tung uppgift är underrättelseinlämning i ytterskärgråden. Förra året övades hela rapportkedjan från observationsplats till högre förband. Utbildningsåret 2003 började med att ta brohuvud och avslutas med "korv och allsång".

Nästa år anmäler sig 16:e skärgårdshv kompaniet med sina 108 man för Peter Palmerlund.

– Vi ser med stor tillförsikt fram emot 2004, då blir vi betydligt fler och avsevärt vassare.

Time out

Väl förspänt med personal har också 35:e skärgårdshemvärnskompaniet med över hundra som gör sina timmar.

– Vi får ständigt in folk som nyss gjort lumpen, bekymret är att de försvinner när barnen kommer. Lösningen borde vara att ge dem time out, säger kompanichefen Ingvar Nordkvist, medan han kör oss runt på Berga övningsfält.

Tältstaberna skyddas av Anders Sundins vaktgrupp. Anders bor på Lidingö.

– Hela gänget flyttade över till Södertörnsgruppen för några år sedan och vi är fulltaliga. Mellan övningarna håller vi kontakt med mejl.



"Förrförra övningen med insatsplutonen var hårdare än något jag gjorde på Lv 7. Vi sov under bar himmel."

– I dag har det inte hänt så mycket men som helhet har helgen varit otroligt bra. Jag har lärt mig de nya formerna för förflyttning och en massa nyttiga saker om fast och rörlig spaning.

Orden är Mattias Lunds, gruppens 23-åriga signalist som gillar skogslivet. Mattias formligen utstrålar glädje när han talar om sina erfarenheter och trots sina unga år är han inte alls övertygad om att det vore rätt att byta namn.

– Lumpen var kul på sitt sätt, men här är bättre stämning. Frivilligheten gör att ingen står och vrålar. Inte är det ett dugg slappare heller. Förrförra övningen med insatsplutonen var hårdare än något jag gjorde på Lv 7. Vi sov under bar himmel.

Du kanske vill flytta över?

–Nja, vill nog helst vara kvar i vaktroppen. Vi pangar på rätt friskt vi också. ■

Mattias Lund tycker att hemvärnet är lika hårt som att vara luftvärnssoldat.
FOTO: ULF IVARSSON



Beslutet kan ge minihemvärn

Försvarsbeslutets lägsta nivåer kan tvinga fram en nedskärning av hemvärnet. I en ny utredning studeras ett lägsta alternativ där organisationen består av endast 15 000 man.



Nedskärning? Det vore en unik åtgärd om statsmakterna medvetet skulle krympa hemvärnet och bara utbilda på garnisonsorterna.

FOTO: ULF IVARSSON

● Ett större hemvärn än cirka 30 000 man får av allt att döma inte plats i de avvägningar som görs av högkvarteret inför försvarsbeslutet. Därmed skulle det vara möjligt att banta militärdistriktsorganisationen, som ju till stor del ägnar sig att utbilda hemvärn och frivilliga. En ny utredning, ledd av rikshemvärnschefen har fått direktiv att se om det går att ta bort några av de 29 militärdistriktsgrupperna genom att slå ihop eller flytta in dem på regementena. I uppdraget ingår också att se över uppgifterna för de fyra militärdistriktsstaberna och pröva om de kan samlokaliseras med de få garnisoner som blir kvar efter försvarsbeslutet 2004.

Första försvarströskel
Hemvärnet finns kvar i alla de fyra ekonomiska nivåer regeringen begärt att ÖB ska konsekvensbeskriva, men rikshemvärnschef Anders Lindström stack inte under stol med att lä-

get är allvarligt i sin orientering inför rikshemvärnsrådet i november.

De nationella skyddsstyrkorna blir aldrig verklighet och stads-skyttebataljonerna är helt borta ur resonemanget, vilket lämnar hemvärnet tämligen ensamt som en första försvarströskel över Sveriges yta.

– Inom territorialförsvaret bör vi istället satsa på hemvärnet och dess förmåga att växa. När det gäller de nationella skyddsstyrkorna – sätt likhetstecken med hemvärnet, säger Mats Forsman, chef för Lapplandsjägargruppen i Kiruna.

Halverat stöd utreds
Trots detta är det inte givet att det efter FB 04 finns pengar till ett hemvärn på nuvarande nivå. Därför ska ett alternativ med en halvering av nuvarande stöd till hemvärnet och frivilligorganisationerna utredas, ett där ansvaret läggs på regementena och ett där utbildning endast sker på re-

gementsorterna. Anders Lindström har fått volymerna 15 000 eller 30 000 man att räkna på.

MD-organisationen har stötts och blöts förut, men eftersom frågan är politisk sköts avgörandet upp till försvarsbeslutet 2004. Utredaren Bengt Jerkland kom fram till att det inte går att minska personalen i nuvarande organisation – då måste man ta bort uppgifter. I några fall är personallaget redan ohållbart. Om man däremot slår ihop MD-staberna med garnisonerna skulle antalet officerare kunna minska med 25 – de civila tjänsterna påverkas inte.

Där det finns två MD-grupper i ett län skulle en av dem kunna läggas ned och ytterligare några tjänster dras in, ansåg Jerkland, men varnade för att vinsten inte uppväger förlusten av förtroende från hemvärns- och frivillig-rörelsen.

Detta förtroende är viktigt hävdar Bengt Jerkland och citerar Försvarsberedningen: "Frivillig-

försvaret är ett påtagligt uttryck för folklig förankring och kan betraktas som en av de grundpelare som samhällets beredskap vilar på."

Oklar koppling

En rundringning skvallrar om att man i MD-grupperna föredrar en lokalt förankrad organisation med starka MD-grupper "vid fronten". Man befärar att garnisonslösningen gör hemvärnet till förlorare när regementschefen prioriterar.

– Tremånadersutbildningen är det första han skjuter bort i budgeten. I ett förband försvinner vår verksamhet och får en oklar koppling till övrigt totalförsvaret, hävdar en MD-gruppchef i södra Sverige.

– I min värld är det bättre att fortsätta som nu. Det är för få av dem som fattar besluten som förstår hemvärns- och frivilligverksamheten, säger en luttrad överstelöjtnant till Hemvärnet

Tappar kontakt

– Slår vi ihop MD-grupper tappar vi kontakt med allmänheten och trovärdigheten för Försvarsmakten minskar, säger en kollega på en annan grupp.

– Sedan MD-organisationen bildades har hemvärnet fått ett uppsving och är mer prioriterat än på försvarsområdestiden, hävdar Stefan Andersson, före detta chef för Norra Smålandsgruppen.

– Den nya MD-strukturen fungerar mycket bättre för oss än som det var innan, säger Harry Thornéus, Norrbottensgruppen.

– Varför inte överväga om Sverige har råd att ha en hemvärns- och frivilligrörelse? Det kanske är tillräckligt med operativa insatsstyrkor för tjänstgöring utomlands, skriver Göran Magnusson ironiskt i ett remissvar på Jerklunds utredning. Han var tidigare chef för Kalmargruppen.

Ulf Ivarsson



Nya hjälmen på gång

● Gamla hjälmar och nya hjälmar med fel inredning ska successivt lämnas in under 2004–2005 och i samband med rekonditionering bytas ut mot kevlarhjälmarna med ny, förbättrad inredning. Det beskedet gavs under tinget av rikshemvärnschefen. Han rekommenderade att alla nya hemvärnssoldater ska utrustas med modern hjälm. Den förbättrade inredningen är i syntetmaterial och lätt att justera. Hjässkudden har ersatts av ett hjäsnät som ger bättre ventilation.

Omgjorda hylsfångare försenas

● Anpassningen av hylsfångaren på ak 4:an till rödpunktsiktet blir inte färdig i tid till leveranserna av de renoverade vapnen. Under en övergångstid får man därför antingen skjuta med 15 meters avstånd till grannen eller bära skyddsglasögon. Närmare bestämmelser utfärdas inom kort.

Nya kontrakt ska skrivas

● Ett formulär för nytt hemvärnsavtal har gått ut till militärdistriktgrupperna. Alla som ska tjänstgöra mer än 20 timmar i hemvärnets nya organisation kommer att få ut nya kontrakt för underskrift. Avtalet reglerar skyldigheter och rättigheter. Samma kontrakt kan användas när hemvärnssoldaten byter mellan förband med olika lång kontraktstid.



Finland gör helt om

Finska försvarsledningen som tidigare var negativa vill nu sätta upp ett hemvärn om 50 000–100 000 man.

● En arbetsgrupp inom finska huvudstaben, ledd av överste Pertti Suominen har utarbetat förslaget. Det går ut på att rekrytera lokala styrkor som har god lokalkännedom och geografiskt avgränsade ansvarsområden. De ska i första hand ha militära uppgifter, men inte vapen hemma. Förbanden tänks även kunna användas för att stödja samhället.

Upplägget har inspirerats av de svenska och norska hemvärnen. Anslutningen till hemvärdet ska vara frivillig och förbanden enbart användas nationellt, enligt Suominens skiss.

Dessutom föreslår han ett antal regionala utbildnings- och stödenheter för både hemvärn och civila tjänstemän i de frivilliga styrkorna.

Alla medborgare över 15 år välkomna. För att få bära vapen måste man dock ha fyllt 18. Medlemmarna i hemvärdet skriver ett kontrakt med myndigheterna där de förbinder sig att tjänstgöra i händelse av krig. Om riksdagen godkänner förslaget kan styrkan börja organiseras 2008.

– Det återstår beslut på flera nivåer, finansieringsfrågor och detaljutformning innan detta kan bli verklighet. Jag bedömer dock att frivilliga lokalförsvarsförband i någon form på sikt kommer att införas och organiseras, säger försvarsattachén vid Sveriges ambassad i Helsingfors Ossi Koukkula, som följer utvecklingen.

Ersätter fasta närvaron De frivilligt organiserade förbanden skulle på sikt kunna ersätta delar av den tidigare fasta militära närvaron.

– Därigenom skulle man även i fortsättningen kunna hävda att grundprincipen med ett territoriellt försvarssystem finns kvar i Finland.

Förslaget från finska försvarsmakten kommer lite oväntat, eftersom man där hittills in-



Helomvändning. Av historiska skäl har Finland avstått från hemvärn, men nu tycks tiden vara mogen.

FOTO: ULF IVARSSON

te visat något större intresse för idén. Men flera av de frivilliga organisationerna har framfört kritik mot att det frivilliga försvarsområdet är ostrukturerat och att en samordning borde ske. Även reservistförbunden har krävt att ett frivilligförband typ hemvärn borde inrättas. Medlemmarna är en tung påtryckningsgrupp, då över 30 000 deltar i repetitionsövningar årligen.

Känslig fråga

Hur förslaget kommer att tas emot av finska riksdagen är osäkert. En Gallup bland riksdagskandidater så sent som i våras visade att 39 procent var för något slag hemvärn, medan 46 procent var emot.

Detta är en känslig fråga i Finland, eftersom den "vita" sidan i inbördeskriget, "Suojeluskunta" kan betecknas som ett hemvärn, men förbjöds 1944 efter sovjetiska påtryckningar och på grund av påstådd fascistisk anstrykning. Bedömare brukar framhålla att träningen och beredskapen i Suojeluskunta var en nyckelfaktor för framgångarna i kriget mot Sovjetunionen.

Trots att de nationella såren har läkts finns fortfarande en politisk tveksamhet till fenome-

net hemvärn och till att ge tillstånd till att förvara vapen i hemmen.

Vill ha värnplikt

Över 80 procent av den manliga befolkningen i Finland militärutbildas. Folkförankringen av försvaret har stort stöd – över 80 procent av befolkningen vill ha kvar värnplikten.

– Lumpen för pojkarna är ett levande begrepp i den finska familjetraditionen, säger pensionerade översten Ismo Turonen, som studerat olika hemvärnsalternativ.

Han tror att hemvärdet kan ha vissa fördelar, men att dessa också kan uppnås genom att utveckla det nuvarande systemet.

– Vilken lösning det än blir skulle jag föredra en pliktig modell som i Norge. Denna tycks överensstämma med både de förväntningar som medborgarna har och de krav som modernt säkerhetstänkande ställer.

En tidning delades ut till en miljon hushåll i Helsingforsregionen i början av november. Bakom utgivningen står reservofficerarna och syftet är att informera om vilka möjligheter som finns att delta i frivilligt försvarsarbete.

Ulf Ivarsson



Tunnare information i trång budget

Information och rekrytering är de konton på central nivå som tar mest stryk i 2004 års budget.



Krypt budget. Boven är pensionskostnader och höjda hyror.

● Besparingarna fortsätter i försvarets grundorganisation. Militärdistriktet, som ju servar hemvärnet, kommer undan med minus 20 miljoner kronor. För hemvärns- och frivilligutbildningen innebär det cirka 14 miljoner kronor back.

Den här gången kan försvaret inte få kredit av sig själv. Regeringen har stoppat möjligheterna att låna pengar från materielanslaget.

Anledningen till den stramare budgeten är att pensionskostnaderna och hyrorna rakat i höjden. GRO-chefen Göran Gun-

narsson vill också ha en marginal.

Prioriteringar

I det läge som uppstått prioriterar rikshemvärnschefen utbildningen av insatsförbanden. För meniga och befäl i vanliga hemvärnsförband kan utbudet av övningar komma att minska till 25–30 respektive 45–50 timmar. Militärdistriktet rapporterar också att befälskurser kommer att ställas in. Mellersta militärdistriktet minskar sin förbandsutbildning till nära smärtgränsen. Man tror att det blir svårt att klara kontraktsuppfyllnaden och man kan inte köra så mycket med terrängbilarna.

HvSS får skjuta upp arbetet med att starta en utvecklingsavdelning. Mellersta militärdistriktet drar ned på anslaget för information, men ifrågasätter om det inte borde öka istället med anledning av försvarsbeslutet.

Norra militärdistriktet trotsar öppet riktlinjerna från högkvarteret och avsätter pengar till internationellt hemvärnsutbyte.

– Vi vill att utbildningen ska bedrivas så rationellt som möjligt i samlade bataljoner och med kontrollen av basfärdighe-

terna inbakad, säger major Kjell Larsson på rikshemvärnsavdelningen.

Utbildning som kräver speciellt dyr materiel minimeras. Därför blir det inga kurser på lastbil eller buss för bilkåren.

– De är dyra och behovet inte så stort. Vad vi behöver är terrängbilsförare.

De 30 miljoner kronor som ÖB lovat hemvärnet för högre ersättningar berörs inte, inte heller försöken med stridsbåtar och insatskompanier. Tilldelningen av nya hjälmar påverkas inte.

– Allt som har att göra med utredningen hemvärnet efter 2004 kvarstår men takten i införandet kan bli långsammare, säger Anders Lindström, rikshemvärnschef.

Glesare utgivning

Rikshemvärnsavdelningen drabbas av den åtstramning som görs på högkvarteret. Då tio procent ska bort av avdelningens verksamhetsmedel är det omöjligt att inte knappa på det centrala rekryteringsstödet. Denna tidning får också mindre anslag som innebär glesare utgivning, fem nummer istället för sex.

Ulf Ivarsson

SM i första hjälpen

● Hemvärnssjukvårdare från Bergslagsbataljonen deltog utom tävlan i SM i första hjälpen i år.

Laget från Örebro tog 753 poäng, segrarna 895.

För 2004 finns förslag om att lägga in stationer speciellt anpassade för hemvärnssjukvård, eller med andra ord en egen klass för grön sjukvård.

Tävlingen går i Halmstad.

Roger ny på avdelningen

● Major Roger Meijer har börjat på rikshemvärnsavdelningen och ska bland annat ansvara för verksamhetssäkerhet, framförallt säkerheten kring vapen och ammunition.

Roger Meijer är artillerist från A 4, Östersund och har även tjänstgjort vid underrättelseskolan i Karlsborg, Hemvärnets stridsskola och Arméns taktiska kommando.

Historisk marsch i Skåne

● Börje Strand vill etablera en marsch Från Vällövs kyrka till Ringstorp för att erinra om svenska arméns framryckning inför slaget vid Helsingborg 1710. Marschen kommer att gå av stapeln lördagen den 28 februari 2004, exakt på dagen 294 år sedan slaget. Startavgift mellan 50 och 100 kronor beroende på hur många som deltar. Intresserade kan anmäla sig till borje.strand@comhem.se senast 7/2-04.

Arméns tecken i baskern

● Baskertecknet för hemvärnet är detsamma som sitter på arméns övriga baskrar, alltså armétecken m 02.

Rättelser

● I nr 5/03 påstods i artikeln om Ak 4-renoveringen att det var en miss att placera rödpunktsiktets batteripack på högersidan.

Vid kontroll med FMV visar det sig att placeringen är ett medvetet val för att kombinera skytt, vapen och sikte ska fungera optimalt. Hylsfångaren kan modifieras så att den passar ändå. I krig används ej hylsfångare.

● I Nijmegens omgivning går man oftast på betong och gaten, inte asfalt, som påstods av en okunnig redigerare i artikeln i förra numret.

Därför är det extra noga att träna metodiskt.

● Antalet hvsoldater i Örebro län är cirka 1500, inte 15 000 som det råkade stå i reportaget från chefsbesöket i nr 5/03.

Frivilliga bra i kärv ekonomi

● "Betydelsen av frivilliga insatser ökar i en tid av kärv ekonomi. Det är därför av utomordentlig betydelse att hemvärnet fullföljer och utökar sin mångsidiga uppgifter och verkar som en folkrörelse för att stärka banden mellan försvaret och samhället i övrigt."

(Ur arméchefens programplan 1984–89)



Åtta blev 13

● Det var initialt en smula trögt med anmälda deltagare till den nya kursen på HvSS "Intern informationsansvarig vid Hvbat". Men vid kursstart den 10 september hade åtta helt plötsligt blivit 13. Tillkommande var Maria Hansson (HvSS) och major P G Eklöf, Dalregementsgruppen som ska bli ansvariga för webb-sidor och information vid respektive förband.

Vi 13 gnuggades i drygt 30 kurstimmar med sekretessregler, upphovsrätt, Försvarsmaktens grafiska profil, varumärket Hemvärnet, webbdesign, foto och bildhantering under ledning av infochef Sune Ullestad, (rikshemvärnsavdelningen), chefredaktör Ulf Ivarsson (Tidskriften Hemvärnet) och infochef Pär Burge (MDN, info). För fotoavsnittet, då vi gruppvis fick öva på varandra, svarade fotografen Anders Kämpe, Göteborg. Många kreativa bilder blev det som sakkunnigt kritiserades!

När vi ryckte ut dag tre, var vi påtagligt tyngda av kompendier, kurslitteratur, nya kunskaper, diplom och god förplägnad med siktet inställt: Här ska, såväl på bataljons- som kompaninivå, informeras och rekryteras proffsigt.

På sikt kommer varumärket Hemvärnet, och dess 113 bataljoner, att få ett nytt ansikte i cyberrymden för såväl allmänhet och personal, när fler fått tillfälle att gå denna nya kurs i Vällinge. Längre fram blir det förmodligen både kurs och "körkort" för blivande hv-infomastrar.

Hanseman Calås

Reglemente med riktlinjer

● Det nya reglementet för hemvärnsbataljon och hemvärnskompani är under distribution.

Reglementet ger riktlinjer för förbandens strid och övriga verksamhet. Kapitlen följer orderpunkterna i stabstjänstreglemente för Försvarsmakten, men är anpassade för hemvärnet.

Slutbråkat om vapnen

Röda korsets gamla avtal med Försvarsmakten gäller. Ett enigt rikshemvärnsting ställde sig bakom en uppdaterad överenskommelse med rötter i 1940-talet.

● Röda korset har aldrig vikit från sin inställning att sjukvårdarna ska vara obehäpnade. Enda eftergiften är nu att personal med tillhörighet i Röda korset på så kallad övrig tid och efter frivilligt åtagande kan få delta i skytteövningar och även skyddsvaktutbildning som krävs för att få gå högvakt.

– Det här behovet kan inte vara stort, för sjukvårdarna är det inget viktigt att syssla med vapen. Det enda vi begär av dem är att kunna säkra och göra patron ur för att undvika olyckor, säger Nils-Erik Hedlund, programsamordnare på Röda korset.

– Det är i sin ordning att känna på vapnen, där är vi inte räbiata, men det ska vara utanför tjänsten som sjukvårdare.

Avtal från 1946

Kravet på sjukvårdarnas beväpning har framförts av hemvärnsbefäl och sjukvårdsintresserade soldater som är vana vid beväpnade plutonsjukvårdare från tidigare tjänstgöring i armén.

Men redan 1946 slöts ett avtal mellan Röda korset och försvaret som undantar hemvärns-sjukvårdarna från denna praxis. Förhållandet bekräftades i skrivelser från 2000 och 2001. Det heter där att Röda korset som humanitär organisation aldrig kommer att rekrytera frivilliga till aktiv vapenhantering.

En arbetsgrupp var redan i våras färdig med ett förslag till beslut. I diskussionerna sa sig Röda korset vara beredda att förhandla om avtalet ifall omvärldsläget kraftigt försämrades.

Detta finns emellertid inte med i tingets beslut.

Inte ensam

– Framtida konflikter kommer inte att vara rent militära utan på slagfältet opererar både civila, obehäpnade och militära organisationer. Vi ser det i Irak och



Utbildning viktigare än vapen. En hemvärnssjukvårdare ska inte ha vapen i tjänsten. Det är dock tillåtet att delta i skytte på sidan om.

FOTO: ANDERS KÄMPE

Kosovo i dag. Röda korset, räddningsverket och andra gör insatser parallellt med och under skydd av militära förband. Det är vitsen med det nya avtalet, säger Lars Brink, som lett arbetsgruppen på uppdrag av rådet.

Sy ihop en kompromiss

I hemvärnet finns i dag 7 000 hemvärnssjukvårdare som det inte finns resurser att utbilda på annat sätt än med Röda korsets hjälp. Utan garantier för att bli värdad på ett kvalificerat sätt går ingen soldat ut i strid.

– Det är betydligt viktigare att vi breddar sjukvårdarnas utbildning än sätter kpistar i händerna på dem, säger Nils-Erik Hedlund.

Det var rikshemvärnstinget 2001 som gav uppdraget till rådet att försöka sy ihop en kompromiss till årets ting. Upprinnelsen var en motion som förordade att sjukvårdarna skulle beväpnas och att avtalet med Röda korset annars borde brytas.

I överenskommelsen ingår att rikshemvärnsavdelningen på olika sätt ska informera om att det gamla avtalet gäller – alltså att hemvärnssjukvårdaren ska delta i vapenutbildning upp till nivå säkra och patron ur och kunna krigsplaceras utan att tvingas kvittera ut personligt vapen.

Ulf Ivarsson



Stridis. Katarina Erlandsson är egentligen signalist, men föredrar att skjuta ak 4. Hon tillhör Nordvästra Dals hvkompani och har 23 år i hemvärnet bakom sig.

FOTO: ULF IVARSSON

Ja till mera strid

● Stridsutbildning för avtalspersonal i insatsplutonerna drar igång under 2004. Första kursen går i vår på markstrids-skolan i Kvarn. Kursanordnare är bilkåren och kvalitén garanteras av MSS och Hemvärnets stridsskola. I arbetet med hemvärnet efter 2004 konstaterade man att lottor, bilkårester, signalister och mc-ordonnanser i många fall enbart har en kortare så kallad TFU-utbildning bakom sig. Detta anses inte tillräckligt för uppgiften i insatsförbanden. Frågan har remissbehandlats.

– Vi sa ja direkt, förklarar riksbilkärchef Ann-Marie Medin..

– Det här handlar om att höja förmågan att klara sig i stridsmiljö, främst att skydda sig själv, säger överstelöjtnant Nils-Folke Eriksson, rikshemvärnsavdelningen.

Vårens kurs har flera syften. Dels ska man utbilda personal, dels instruktörer.

– Tanken är också att kvalitets-säkra utbildningen så att den senare kan genomföras vid militärdistriktsgrupperna, säger Nils-Folke Eriksson.

● **I hemvärnets** nya ledningspluton tillförs det mer personal och modern radioutrustning. Vecka 7 går den första utbildningen av ledningsplutonchefer på HvSS.

Efter kursen ska eleverna – med stöd – kunna utbilda sina

plutoner i de viktigaste uppgifterna och ett delmål är att kunna upprätta och skydda stabspåsar. Högst 20 elever kan beredas plats vid varje kurs. Kursen planeras en gång per år. Ansökningar ska vara HvSS tillhanda senast tio veckor före kursstart.

Krångligt ringa i hemvärnet

● Telefonkostnader i hemvärnet betalas om de kan styrkas. Men vad innebär det? Ska befälen begära samtalsspecifikation från sin teleoperatör? Även om en sådan bifogas räkningen ser man bara vilka nummer som ringts och den som attesterar kan ändå inte kolla vartenda nummer och än mindre vad samtalet handlat om.

Ska man ge en schablonersättning? Nej, en av kungstankarna var ju att rensa bort en hel flora av ersättningar och istället höja befattningspremierna.

Kanske ska telefonersättning- en anses ingå i de nya, högre befattningspengarna? Nja, hur ska i så fall de meniga som ringer i tjänsten kompenseras?

Kontantkortstelefoner kan i vissa fall vara en utväg. De är lätta att administrera, påpekades på ett möte med militärdistriktsgruppcheferna på HvSS i november.

Länemobil med begränsat antal samtal, kan vara en annan

lösning.

En MD-gruppchef från södra Sverige sa att han utan att blinka skriver på om det står 20 samtal á två kronor på en utläggsräkning.

Att det blir så här rörigt med just telefonkostnaderna – och även datakostnader – beror på att dessa inte finns reglerade i något avtal, som är fallet med kilometerersättningen.

– Kanske är det ett pseudoproblem vi diskuterar. Skulle folk verkligen sluta om de inte får betalt för telefonsamtal, undrade någon.

Hur som helst – officiellt gäller alltså tills vidare ”styrkta kostnader”.

Ulf Ivarsson



Varsågod att tömma förrådet

● Foldrar, broschyrer samt affischer och banderoller för information om och rekrytering till hemvärnet rekvideras på sedvanligt sätt från FM LOG, Försvarsmaktens bok- och blankettförråd, i Sundbyberg.

Sortimentet presenteras på ett särskilt blad som också kan rekvideras från FBE. Förrådet är välfyllt med såväl foldrar som affischer! Välkommen med er beställning!

● Det är tillåtet att utbilda fler än en insatspluton per bataljon om det finns behov och personalen räcker. En framställan måste dock göras till rikshemvärnsavdelningen.

● Allt befäl och hälften av soldaterna ska vara skyddsvaktsutbildade enligt gällande centrala riktlinjer.

● **Chef för en** insatskompaniledning kan vara en yrkesofficer, en reservofficer eller ett hemvärnsbefäl – det är blott lämpligheten som avgör.

● **Till insatsplutonerna** behovs satts på 195 för samband över längre avstånd.

Övriga som vill ha kortvägsstationer måste anmäla detta behov.

● **Försvarsfrämjandet** går samman med Allmänna försvarsföreningen. Främjandets tidskrift Fritt militärt forum läggs ned. Allmänna försvarsföreningen bildades 1890 för att bilda opinion för allmän värnplikt. Försvarsfrämjandet kom till 1940.



Oviss framtid

● Framtiden för Karlskronavarvets driftvärn är fortfarande oviss. Hela styrkan, 17 man, är aktiv, men det är svårt att rekrytera och åldersläget är högt.

– Vi avvaktar försvarsbeslutet 2004, säger Jan Porshult, säkerhetschef på Kockums.

Kompetensorganisation

● Ledarskapsutbildning stod på programmet för vägverkets driftvärn i år. Målet är att fortsätta som kompetensorganisation och öka antalet till 25. Förbandet tränas för att skydda lednings- och arbetsplatser.

Försvarsvilja

● Norrbottens gränssjägergrupp har hög försvarsvilja. Inom de fyra kommunerna Överkalix, Övertorneå, Kalix och Harparanda bodde den sista december 2002 37 588 personer. Av dem var 1 124 med i hemvärdet. Detta motsvarar 2,99 procent av befolkningen. Översatt till riket skulle det bli 267 000 soldater, verkligheten var 55 854 soldater.

● Kompanichefen får inte längre någon särskild ersättning för vapeninventeringen. Den är inbakad i den nya befattningspenningen, som liksom utbildningspremien är skattefri.

Även befälen behåller dagersättningen

Det blir flera ändringar i ersättningarna jämfört med utredningen hv 2004.

● I slutvarvet av utredningen hemvärdet efter 2004 föreslogs att befäl som gör timmar över sitt avtal inte skulle få dagersättning för dessa timmar. Nu visar det sig att även befälen måste ha dagersättningen kvar. Annars måste man ändra i förordningen, vilket tar minst halvannat år. Principen är nu att man får betalt för varenda timme man tjänstgör, även om man inte når upp till avtalet. Det betyder att en hvsoldat som bara fått ihop 18 timmar i alla fall kan kvittera ut tre dagersättningar om 66 kronor. Han får dock vänta på pengarna till den 20 januari året därpå, till skillnad från flitigare kamrater som får sina den 20 december.

Befattningspengen betalas ut i två omgångar, den 25 juni och den 23 december. I juni dimper det ner ett lönebesked om vederbörande gjort minst 30 procent av kontrakterad tid, annars får han snällt vänta till december. Den första december måste han ha gjort resten av tiden för att få sin peng. Här uppstår ett litet problem. Om 30 procent av tiden var gjord fram till den 25 juni, men ingen tid alls redovisas därefter har ju personen fått ut pengar som han eller hon inte är berättigad till.

– Plis kan inte ta tillbaka peng-

arna utan vi måste nog betrakta detta som ett förskott. Det går att kreditera i Plis, säger Kenneth Jansson på pliktverket.

Hur befattningspenningen fastställs är ett räknestycke i den högre skolan. Man utgår från vilken summa i kronor en viss befattning ska ha. Sedan fastställs ett belopp per dag. Genom att dividera summorna får man fram hur många dagar olika befattningar ska tjänstgöra. Följden kan bli smått komisk: en notbibliotekarie måste för att få sin peng tjänstgöra 300 dagar – men bara på papperet förstås.

Ger ingen pardon

Plis ger ingen pardon om det så bara fattas en timme till uppfyllt avtal. Den som inte övat under första halvåret utan bara efter den 1 juli får alltså ingen befattningspeng, även om det skulle röra sig om 90 procents kontraktsuppfyllnad.

Utbetalningen av befattningspengen är enbart knuten till den tid man tjänstgjort. En MD-gruppchef kan inte stoppa pengarna för att han är missnöjd med sin personal, till exempel om en kompanichef missköter vapeninventeringen.

Exakt vilka krav som kommer att ställas på olika befattningar i hemvärdet ska för övrigt beskri-

vas i det omarbetade utbildningsreglementet som kommer 2004.

Den som placerats i förbandsreserven får dagersättning för deltagande i övningar, däremot inte befattningspeng.

Kurstimmar

En förändring som kan ge mindre klirr i kassan är att man minskar på hur många timmars kurs-tid som får räknas som kontrakterad tid. Istället för 20 timmar för alla blir det 8 timmar för meniga och 16 för befälen. Plis adderar automatiskt ihop timmarna från kontrakterad utbildning och kurstid.

Bara den som ska ha hund i tjänsten, alltså hundförarna, får dagersättning även för hunden. En hundförare i en vanlig hemvärnspluton kammar alltså in 800 kronor på ett par helgövningar. Hundtjänstinstruktörer och hundtjänstbefäl kan istället glädja sig åt sina befattningspengar om 2000 respektive 3000 kronor.

Foldern om förmåner i hemvärdet ska omarbetas och utges i början av året. Mer information om ersättningarna ska också läggas ut på hemvärdets hemsida

Ulf Ivarsson

Hjälp till att bygga museet

● Våren 2003 tillträdde Lars-Gunnar Sederlin som intendent för hemvärnsmuseet. Han har gett utställningen en påtaglig ansiktslyftning men behöver hjälp av läsarna i det fortsatta arbetet.

Målet är att skapa ett representativt museum och därför behövs fler föremål. Ni som har intressanta prylar, bilder och dokument är välkomna att kon-

takta Lars-Gunnar som kommer att ta hand om dem, vårda och montera dem – kanske till och med sätta på en skylt med donators namn.

Tel 08-776 42 75, eller mobil 0703-35 15 90.

Denna modell av sabotage mot järnvägen finns på HvSS museum.

FOTO: PER SJÖSWÄRD





Insatshemvärnet får stridsväst

Hemvärnet fick stridssele i början 1990-talet, stridsbälte häromåret och nu är det snart dags för nästa bärsystem.

- Stridsvästen börjar levereras till hemvärnet inför organisationsåret 2005. Personal i insatskompaniledningar och insatsplutoner tilldelas utrustningen först.

Hela bärsystem 2000 består av:

- Stridssäck 2000, som på sikt helt kommer att ersätta 35-liters ryggsäcken.
- Bärsäck 2000 (volym 80 liter) ersätter persedelpåse, grön och blå.
- Stridsväst 2000, som på sikt ersätter stridsbältet.

Stridsvästen gör det lättare för soldaten att medföra utrustningen med hänsyn till befattning och uppdrag, eftersom den kan anpassas individuellt och alla tillbehörsfickor kan användas oberoende av varandra. Tillbehörsfickorna är lösa och kan fästas på flera ställen. Fickorna kan även fästas på stridssäcken eller kroppsskydd 94. Västen har en ficka i ryggen för att kunna medföra en vätskebehållare. En komplett stridsväst består av följande delar:



Nästa bärsystem. Stridsvästen är mycket bekvämare än det gamla stridsbältet.

FOTO: HANSEMAN CALÅS

- bälte-stridsväst, finns i fyra storlekar
- flerbruksficka stor, 2 stycken
- magasinsficka, 2 stycken (rymmer två ak 4- eller ak 5-magasin)
- duellficka (avsedd endast för ak 5- magasin)
- flerbruksficka liten, rymmer tre ak 4-magasin

- karbinhake, 2 stycken (kan användas till att fästa hörselskyddskäpor, hjälm 90 eller skyddsmaskväska 90)

Till stridsvästen finns en benplatta och en ficka för handfängsel. Benplattan kan fästas i stridsvästen eller i byxbältet. Vidare en vätskebehållare med volym 2,3 liter för i första hand grundutbildnings- och internationella förband.

Tilläggsutrustningen är anskaffad till jägar- och militärförband.

– Det som är mycket intressant är att västens fickor går att fästa på stridssäcken. Mitt intryck efter att ha jobbat med systemet i snart ett år och utbildat värnpliktiga som använder det är mycket gott. Bärkomforten är mycket större än med gamla stridsbältet. Detta gäller även ryggsäcken, säger löjtnant Mårten Ericson, som är instruktör på F 4 och extra hemvärnsman i Stockholms södra hvkompani.

Ulf Ivarsson
(Underlag: Ari Sällinen)

Nya kurser för informatörer och rekryterare på HvSS

- På Hemvärnets stridsskola genomförs nästa år två kurser avsedda för informatörer och rekryterare inom hv (och MD/MD-grp). Kursen Rekrytering och medlemsvärd genomförs vid två tillfällen, v 412, 15–17 mars samt v 437, 6–8 september.

Den andra specialkursen, Interninformationsansvarig hemvärnsbataljon (tidning, hemsida), genomförs för andra gången någonsin v 438, 13–15 september.

Till i första hand rekryteringskursen är det lämpligt att sända rekryterare eller blivande sådana i hvbat tillsammans med rekryteringshandläggare eller blivande sådana vid MD-grupp.

Kursanmälan görs av MD-grupperna efter det att enskilda lämnat intresseanmälan till hvbatch/hvkomppch. Eventuella prioriteringar av deltagare görs på respektive MD-grupp. Avtalspersonal anmäler sig genom MD-grupp eller den egna organisationen.

Skolan och lärarna vill se stora kurser!

Sune Ullestad

Högst 30 minuter till skott

- Ett förslag till norm för hemvärnets lokaler, förråd och skjutbanor har remissbehandlats i höst. Tanken är att skapa samma villkor över hela landet. När det gäller lokaler för staberna föreslår rikshemvärnsavdelningen 40–60 kvadratmeter för bataljonsstaben och 30–40 för kompanistaben.

Dessutom behövs ofta en lokal för utbildning – den kan hyras av kommunen eller andra fastighetsägare på orten. Bataljonsförråd eftersträvas. Ungefär hälften av alla bataljoner är redan klara med detta. Skärmtaksgarage föreslås för



Varje hvkompani ska ha en skjutbana för enkelskott högst en halvtimmes resa bort.

FOTO: ANDERS PETTERSSON

samtliga fordon. Vård i garnison eller med ortens resurser.

Den heta frågan om skjutbanor ska avgöras. Idén är att varje kompani ska kunna skjuta enkelskott med sina vapen på en bana som nås inom en halvtimme.

På banan ska man kunna utbildas skyddsvakter. Kompaniet ska också kunna öva försvarsskott med alla vapen på ett skjutfält som ligger högst 15 mil bort. Fältet ska ha rörligt målspel, handgranatsbana, sprängplats och möjlighet att öva prickskytte.

Ulf Ivarsson



Hemvärnets representanter med rikshemvärnschefen Anders Lindström fick se hur hemvärnets nya rödpunktsikte sätts samman i Aimpoints monteringshall i Malmö. Varje sikte monteras för hand och kräver cirka två timmar.

Fältmässigare sikte finns inte

Med start nästa år börjar leveranserna av världens mest moderna rödpunktsikte till de svenska hemvärnsförbanden.

TEXT & FOTO: MAGNUS FORSBERG

Den 17 november var det officiell överlämning av rödpunktsiktet från företaget Aimpoint i Malmö till FMV och hemvärdet som beställt siktet.

– Jag ser detta som en brytpunkt. Siktet är ingen materiel vi ärver från övriga försvaret, utan den första M-nummermärkta materielen som beställts och direktlevereras till hemvärdet, sa rikshemvärnschefen Anders Lindström under besöket på företaget.

– Nu väntar en stor utbildningsinsats så att siktet införs och används.

Fördelarna med rödpunktsikte är bland annat en användbar kornpunkt i gryning och skymning, kortare tid till skott och förenklad utbildning.

– Ett mer fältmässigt rödpunktsikte än

hemvärnets finns inte, sa Calle Söderqvist, FMV:s projektledare som arbetat med att ta fram siktet sedan 1999.

Vandringspris

Linslocken är tillika regnskydd, skottställning kan göras utan verktyg. Optiken är i nivå med sikteskroppen för snabb rengöring och om man inte hunnit slå på strömbrytaren finns reservriktmedel. Sikteskroppen är helt klädd i gummi och förberedd för framtida kikarsatser eller bildförstärkare. Och ny teknik gör det möjligt att garantera en lång batteridrift – siktet kan vara påslaget dygnet runt i tio år.

Rikshemvärnschefen fick följa monteringen från beståndsdelar till färdigt sikte i Aimpoints lokaler i Malmö. Företaget lämnade också över ett vandringspris med ett

rödpunktsikte monterat på en sockel av trä. Syftet är att främja hemvärnsjutningar med rödpunktsikte i fält och den avdelning som vinner äger priset under ett år. Rödpunktsiktet på vandringspriset är ständigt påslaget.

– Det kommer att lysa i minst 17 år, lovade Aimpoints VD Lennart Ljungfelt.

Serieleveranser

Upphandlingen av siktet har varit förhållandevis snabb. 1999 köpte FMV in olika sikten till de inledande försöken, och under hösten 2003 började serieleveranserna av de 50 000 "RP-sikte EHV" hemvärnet beställt.

Siktet kommer ut på hemvärnsförbanden nästa år, inledningsvis prioriteras insatsplutonerna.



Hårda tonstötar i m

EN SOUSAFON är en vidareutveckling av mässingsbasinstrumentet helikon, som man tror först konstruerades i Ryssland men som förfinades av den österrikiske instrumentbyggaren Ignaz Stowasser i mitten av 1800-talet. Helikon användes mycket inom den svenska militärmusiken i slutet av 1800-talet och långt in på 1900-talet, och fanns även i andra tonlägen än bas. Både helikon och sousafon bärs på axeln och är konstruerade för att underlätta vid marscherande spel.

Sousafonen har fått sitt namn efter den amerikanske marschkompositören John Philip Sousa (1854–1932), som på 1890-talet lät bygga den första sousafonen som då hade uppåtriktat klockstycke. Mycket snart fick dock in-

strumentet framåtriktat klockstycke. För att underlätta transport och hantering av instrumentet när man inte spelar har sousafonerna i dag oftast avtagbart klockstycke. Detta imponerande instrument är i dag allmänt vedertaget vid collegeband och inom militärmusiken, främst i USA men även i världen i övrigt. Det används också av en del hemvärnsmusikkörer.

De svenska blåsorkestrarna är så kallade Symphonic Bands, helt enkelt blåsarnas motsvarighet till symfoniorkestern. En orkester kan ha upp till 25–30 instrumenttyper. Blåsinstrumenten utvecklas mycket långsamt. I militärmusikens värld är det slagverken som står för överraskningarna.

Bilden är tagen i Globen 2002, då hemvärnsmusiken visade sig upp sig på bred front under Swedish Military Tattoo.

Musikåret 2004 inleds med grundkurs för dirigenter på HvSS 23–25 januari. Under första halvåret planeras vidare dirigentkurs i Hultsfred 6–8 februari med hemvärnets musikkår i Kalmar län, stavförarkurs i mars-april, dirigentkurs i Kristianstad 16–18 april, avslutningskurs för dirigenter (tid och plats ej klar), och en stämledarträff inför blåsorkesterkursen på Gotland 25 juli till 1 augusti. Det blir mer än ett dussin högvakter och otaliga lokala konserter. En höjdpunkt är hemvärnsmusikens dag 15 maj.



marschriktningen

TEXT: ULF IVARSSON
& LENNART LARSSON
FOTO: ANDERS KÄMPE



*Den första sousafonen med
uppåtriktat klockstycke
flankerad av en modern
kopia av J.P. Sousa.*



60-åringen tänker framåt

En utvecklingsavdelning bör snarast inrättas på HvSS, anser skolchefen Lars Enlund.

TEXT: HANSEMAN CALÅS

Skolchefen på HvSS, överstelöjtnant Lars Enlund, föredrog att satsa mer på att producera utbildningstimmar än på att lägga pengar på de aktiviteter som var datumsatta till den 6 september inför stridskolans 60 årsjubileum.

– Med det besparingsprogram som drabbade hela Försvarsmakten i somras var valet lätt, även om jag går till historien som skolchefen, som inte gett ut någon jubileumsskrift och medföljande pressklipp, menar Lars Enlund, som ser det viktigare att se mer framåt än bakåt.

50-årsjubileet 1993 är dock synnerligen väldokumenterat i en bok där man kan skönja fem huvudspår: Starten, hemvärnsutbildningen, anläggningen, personal, och miljöpolicy.

I jubileumsboken 1993 finns ett färgfoto från jubileets förevisningsmoment "Modern hemvärnsgrupp", med personal från

Svartlösa hemvärnskrets. Gruppen bär uniform m/90, är utrustad med Ak4 och två soldater bär ny hjälm och skyddsväst. Utrustningsmässigt är steget långt från 1942 års hemvärnsman med linneställ, armbindel och mauser m/96. Den sistnämnda utrustningen återfinns i skolans prydliga museum, som i sin första version var visningsfärdig 1974.

Lägsta hyran

Även om Lars Enlunds förordnande som skolchef går ut om ett drygt halvår, talar han entusiastiskt om HvSS som hemvärnets högskola och dess framtid. En del beslut är i hamn, som projekt Ladugården som ökar antalet förlägningsplatser till 93. Förhandlingar är nyss avslutade tillsammans med hemvärnsfonden om ett förnyat arrendekontrakt med Stockholm Vatten AB för de kommande 25 åren och HvSS har faktiskt Försvarsmaktens lägsta



Hemvärdet har nu modern utrustning i nivå med fältförbanden.

FOTO: ULF IVARSSON

FAKTA Fria kriget populärt på 40-talet

Till en början utbildades både hemvärnsbefäl och hemvärnsmän vid stridsskolan och under första utbildningsåret hade drygt 1 400 hemvärnsmän och ett mindre antal lottor genomgått olika kurser.

En populär kurs under krigsåren var "fria kriget" som ofta bedrevs inom hemvärnsplutonens ram. För att öka kompetensen bland den stora kadern av hemvärnspersonal (drygt 100 000) hade tidskriften Hemvärdet under de första krigsåren en artikelserie "Med Hemvärdet på övning" En annan beredskapsåtgärd var "Distansundervisning", med en brevskola i hemvärnsskunkap, som fick 90 000 (!) deltagare. Ett distansutbildningskoncept i modern tappning är numera ett av HvSS långsiktiga mål.

De första förlägningsbarackerna under krigsåren, med plats för 96 personer, hade med dagens krav en mycket låg standard för hygien och fritid.



Hemvärnschefen överste Gustaf Petri, före detta chef på krigsskolan på Karlberg, tog 1942 initiativet att hyra den förfallna egendomen Vällinge som ägdes av Stockholm stad intill vattentäkten Bornsjön. För att garantera renoveringskostnaderna bildades Hemvärnsfonden, som fortfarande är hyresman, med stöd från näringslivet Den officiella invigningen skedde 27 juni 1943 vilket dokumenterades med detta vykort.



Hemvärnsmannens utrustning m/1942 präglas av den bristsituation som rådde under de första krigsåren.

FOTO: HVSS MUSEUM

hyra. Detta skapar utrymme för nya kurser och kurstimmar. Bland kunderna dominerar självklart hemvärnet, men genom internatverksamheten riktar sig även skolan till övriga Försvarmakten och andra delar av totalförsvaret. På Högkvarterets uppdragsarbetar HvSS med försvarsorganisationer i Danmark, Norge och de baltiska staterna. Det är alltså ingen hemlighet att HvSS lärare även utbildar hemvärnsbefäl från Baltikum såväl på hemmaplan som i respektive land.

Sveriges största säljkår

Lars Enlund anser att resurser måste satsas på att göra hemvärnet mer känt och accepterat som en samhällsresurs i fred och ofred hos allmänhet, myndigheter och politiker. Hemvärnet representerar med befäl och personal Sveriges största säljkår, men vi måste bli bättre på att sprida budskapet om vad hemvärnet står för och vilken förmåga vi har. HvSS har ansvar för att bygga in informationsbiten i kursutbudet och rikshemvärnsrådet med rikshemvärnschefen har sitt ansvar för



Huvudbyggnaden, med anor från 1700-talet, har pietetsfullt renoverats i flera etapper och innehåller kontor för skolledningen, pub och personalmäss.

FOTO: BENGT BERGSTRÖM

kampanjer mot allmänheten, massmedia och politikerpåverkan.

– Jag vet av personlig erfarenhet att massmedia just i Stockholmsregionen är mycket svårflörtad, på landorten är det lättare, för en lokal nyhet är en bra nyhet. Vi genomför regelbundet en ungdomstävling med cirka 400 deltagare här på Hv-

SS, som tyvärr går spårlost förbi i rikstäckande media trots envetna försök till lansering.

På önskelistan

Hemvärnet tillförs alltmer sofistikerad teknikutrustning som rödpunktssikte, plutonsradio, personlig skyddsutrustning, Simfire, CIM-larm, nya minor och prickskyttegevär. Utrustning som tillsammans med nya uppgifter kräver utbildning för att verka optimalt. Lars Enlund anser att en utvecklingsavdelning snarast bör inrättas på HvSS med huvuduppgiften att vidareutveckla hemvärnets stridsteknik och taktik.

Vid hemresan med bil till Stockholm efter E4:an erinrar jag mig några rader från en av de tidigare jubileumsböckerna: Under krigsåren fick in- och utryckande kursdeltagare låna kroncyklar för att hoja de 15 kilometrarna till och från Vällinge och Södertälje järnvägsstation, medan personlig utrustning transporterades med skolans enda lastbil. Något utryckningsbidrag eller traktamente fanns ej heller. ■

Lena fyrar av krutet uppåt

Enda civila militärdistriktsgruppchefen Lena Heilborn argumenterar för skärgårdshemvärnsbataljonernas speciella behov.

INTERVJU: HANSEMAN CALÅS

FOTO: ANDERS KÄMPE



Namn: Lena Heilborn.

Arbete: Chef för Södertörnsgruppen inom mellersta militär-distriktet (MDM).

Bor: Nynäshamn.
Lantställe i Roslagen.

Familj: Tre döttrar, fyra barnbarn.

Intressen: Fritiden disponeras med skogspromenader, blommor med mera. "Kan inte svetsa, men snickra".

Lena Heilborns karriär är unik i flera avseenden: Lena är just nu den enda kvinnliga militärdistriktsgruppchefen, har gjort en civil karriär som marinlotta och instruktör. Och när hon går i pension första kvartalet 2004, kan Lena se tillbaka på nästan 50 år inom frivilligförsvaret. Hade hon varit aktiv officer hade hon på sin nuvarande tjänst haft minst en majorsstjärna på uniformen. Eller kanske hellre örlogskaptenens guldtränor, eftersom hennes hjärta alltid klappat för det marina. Hon har dessutom alltid bott sjönära: Luleå, Härnösand, lantställe i Roslagen och permanentboende i Nynäshamn. Bakgrunden till att Lena Heilborn nu har tjänsten som chef för Södertörnsgruppen är att den tidigare chefen blev sjukskriven.

Hastigt befördrad

– Att jag som kvinna och inte officer hastigt blev uppmönstrad vållade självklart diskussion i leden, men jag upplever inte att chefsrollen är ett problem med mina hemvärns- och frivilligkontakter. Visst finns det grogrund för konflikter nu när hemvärdet gradvis ska förändras i organisation och inriktning, men det gäller ju faktiskt hela samhällsstrukturen. Många chefer och hemvärnsmän känner sig säkert vilsna när vi måste genomföra organisationsförändringar för att skapa effektiva och slagkraftiga förband.

På agendan för 2004 finns även kraftfulla åtgärder att nyrekrytera hemvärns- och avtalspersonal för att fylla förbandsvakanser som i vissa fall uppgår till 50 procent. En tuff uppgift alltså, i en tid när politikerna samstämmigt pratar om att det inte finns någon hotbild, menar Lena Heilborn.

Under hösten fick Södertörnsgruppen drygt 10 000 adresser från Pliktverket till personer som bor i kustkommunerna och som avförts från värnpliktsregistren. Rekryteringsbrev har distribuerats och förhoppningsvis kommer åtminstone 200 personer till de informationsträffar som planeras i Berga och på Rindö.

Argumenterar uppåt

Lena Heilborns pastorat är stort och omfattar världens största skärgård från Singö i norr till Landsort i söder. Här finns fyra hemvärnsbataljoner med marina uppgifter som i rullorna i dag räknar 3 000 personer.

Södertörnsgruppen ansvarar också för den marina delen av mellersta militärdi-

"Att jag som kvinna och inte officer hastigt blev uppmönstrad vållade självklart diskussion i leden ..."

striktets ungdomsverksamhet samt – i samarbete med Sjövärnsskåren – även deras sommarkurser. Sommartid utbildas 260 ungdomar och vintertid 100. Lena Heilborn:

– Sommarlägren ger framförallt en bra försvarsupplysning och en inkörsport för ungdomar i yrkesvalet, oavsett om de senare väljer handelsflottan, kustbevakningen, sjöpolisen, marinen eller förhoppningsvis det marina hemvärdet. Vi lånar ut våra 200-båtar och bidrar även med hemvärnsinstruktörer till lägret på Märsgarn. Mina tre nu vuxna döttrar är visserligen inte lottor, men Sjövärnsskåren väckte tidigt deras intresse för sjön.

Lena Heilborn har lagt ner mycket krut på att argumentera uppåt att det marina hemvärdet har speciella materielbehov, vilket kan vara svårt att få gehör för eftersom huvuddelen av hemvärdet är landbaserat. Ett specialförband som den båtburna utomskärsbataljonen har varken i uppgifter eller utrustning någon likhet med en hemvärnsbataljon på land, menar Lena Heilborn.

Vid rikshemvärnschefen Anders Lindströms besök på Södertörnsgruppen i september påpekade Lena Heilborn bristen på marinbasradio och marint anpassad koktrossutrustning och inte minst Södertörnsgruppens underbemanning.

Mätt och tacksam

Under våren 2004 ska Lena Heilborn lämna Södertörnsgruppen och gå i pension och slutfrågan faller naturligt:

– Nå Lena, lämnar du nu hemvärdet för gott?

– Mina planer när jag har slutat är att ägna mig åt mitt hus i Roslagen, sedan får vi se vad det blir. Efter så många år inom hemvärns- och frivilligverksamhet, där jag mött så många olika människor kan man ju känna sig lite mätt på verksamheten, men man kan ju aldrig veta.

– Hemvärns- och frivilligverksamheten har under årens lopp gett mig oändligt mycket och jag är tacksam för att jag fått vara med. ■

"Många chefer och hemvärnsmän känner sig säkert vilsna."

Tinget krävde bättre insyn

Stockholmarna fick gehör för sina krav på bättre information om vad som händer med klubbade motioner.

● De 56 motionerna till årets 2003 års rikshemvärnsting avverkades snabbt och effektivt av rikshemvärnschef Anders Lindström.

Som väntat avslogs eller besvarades och lades de flesta till handlingarna, men några bifölls och kommer nu att sysselsätta rikshemvärnsavdelningen och rådet en tid framöver. Resultatet ska bli mer lättillgängligt än hittills. Stockholmarnas motion om bättre insyn i handlägningsläget för antagna motioner klubbades nämligen av tinget. Slut på "den stora tystnaden", som Livgardesgruppen gick till storms emot.

Uppvakta regeringen
En annan motion som går vidare är Blekinge skärgårdshemvärnsbataljons om högre ersättning till rådsmedlemmarna. Bästa sättet är enligt rådet att uppvakta regeringen om att höja nivån som i dag är 450 kronor per möte – helt otillräckligt för de flesta yrkesarbetande.

Fler unga officerare, även re-

servofficerare behöver jobba i MD-organisationen. Tinget beslöt på förslag av östgötarna att rikshemvärnsavdelningen ska verka för detta.

Central rekryteringsplan och bättre personalvård – båda förslagen från Kronoberg – vann också tingets gillande.

Antalet gjorda timmar kommer att synas på lönebeskedet i framtiden tack vare en idé av kompanichef Lars Thorwall i Dala-Järna.

Ett antal motioner handlade om ersättning då olyckan är framme i tjänsten, stöd vid dödsfall och försäkring för veteraner. Samtliga avslogs, men de ledde ändå till att informationen om försäkringsskyddet ska förbättras i nya utgåvan av hemvärnshandboken. En skyndsam utredning ska också göras huruvida den som pryar vid förband omfattas av olycksfallsförsäkringen. Knäckfrågan är när exakt personen är antagen i juridisk mening.

Mjuka upp

Tinget uppdrog åt rikshemvärnsavdelningen att försöka mjuka upp bestämmelserna för transporter av gevär 22 HV. I Norrland är de nästan omöjliga att använda på grund av transportproblematiken, sa Carl-Göran Westlin, Strömsund. Men några snabba förändringar blir det knappast.

– Must har blivit lite mer prag-

matiska. Men vi kan inte ta ett vapen i stöten. Att särbehandla 22 long kan bli svårt, trodde Thomas Johansson, chef för rikshemvärnsavdelningen.

Debatt om rådsrutiner

En motion från Ronny Svensson, Nässjö, om bättre information till ersättarna i rikshemvärnsrådet ansågs besvarad och lades till handlingarna. Men flera ombud var inne på motionärens linje. Olle Jonsson, Ludvika pläderade för att informationen till ersättarna måste säkerställas.

– Bakgrunds- och beslutsunderlag samt protokoll och annan relevant information måste ut. Jag får en känsla av att man förskjutit makten så att verkställande utskottet kan fatta beslut i vilka frågor som helst med bara halva rådet närvarande.

Vad Ronny Svensson särskilt reagerat mot är att det finns ett beslut i rådet att informationen till ersättarna ska begränsas. Han syftar på att protokollen från verkställande utskottet, VU bara skickas till de ordinarie ledamöterna.

– Finns det en risk för att demokratitankarna urvattnas, frågade Olle Jonsson.

Rikshemvärnschefen förklarade att rådet i sitt yttrande beskriver det arbetssätt som rådet har.

– Det finns ett annat tempo i Försvarsmakten i dag och rådet



Musikens intressen bevakades av Inge-Mar Badman, Centrala musikrådet.

kan vara med på ett bättre sätt, sa Anders Lindström.

Enligt rådet drivs arbetet i högkvarteret med en tidsplanering som utesluter traditionellt rådsarbete. Färre rådsmöten och fler VU-möten gör att hemvärnets företrädare medverkar bättre i det löpande arbetet, heter det. Fler än fyra möten är inte heller ekonomiskt realistiskt.

Ej korrekt beskrivning

Avgående rådsmedlemmen Birger Eriksson var också kritisk mot den skildring av rådets beslutsordning som finns i yttran-

Två kvinnor bröt isen

● För första gången i tingets historia deltog (två) kvinnor som ombud och en av dem valdes in som ersättare i rikshemvärnsrådet.

Det är Susanne Samuelsson från Jönköpings hvbataljon.

Susanne är reservofficer, före detta yrkesofficer inom signaltrupperna och sambandsbefäl i bataljonen.

– Det här är mitt första ting och jag ser fram emot behandlingen av många intressanta motioner, särskilt de om ersättningar och förmåner.

Förlorat arvode

Saknar du någon motion som är viktig för dig?

– Ja, jag tycker att reservarnas roll i hemvärdet borde ha tagits

upp. De är inte glada över att ha förlorat sitt arvode.

Frågan hänger ihop med hur man motiverar och behåller personalen i allmänhet och Susanne Samuelsson var nöjd med att rikshemvärnschefen tryckte på personalvården i sitt tal inför tinget.

Lokalt tycker Susanne att demokratin i hemvärdet fungerar



Susanne Samuelsson gör en inbrytning i mansvärlden.



Ulf Johansson, FRO-ordförande, Elisabeth Falkemo, Rikslottachef och avdelningschef Thomas Johansson, rikshemvärnsavdelningen.

det över en motion om ersättning till rådsledamöterna:

– Det här är inte en riktigt korrekt beskrivning. I rådsprotokollet från 2002 står att VU ska handlägga ärenden som inte kan eller

"Det finns alldeles för många kamratföreningar och alldeles för få förband"

Paul Degerlund,
chef för södra militär-
distriktet

bör vänta tills nästa rådsmöte.

Nu heter det att VU fattar beslut om i stort sett allt. Kvar åt rådet är att bestämma om medaljer, yttra sig över motioner och skriva under budget och årsredovisning.

– Helt rätt, och vi frågar oss också varför man på en halv sida avhandlat en fråga som inte har med motionen att göra, sa Rolf Lindén, Karlskrona.

Bakläxa för rådet

De flitiga motionärerna från Kronoberg vill sätta in nyrekryterad avtalspersonal direkt i för-

bra och är beredd att offra tid för arbetet på högre nivå för den goda sakens skull.

– Jag är inte rädd för att yttra mig om det behövs. Försvaret var min arbetsplats i elva år, så jag kan bidra med erfarenheter, säger Susanne.

Text & foto:
Ulf Ivarsson

"Vi har fått policyfrossa. I en skarp situation måste jag lita på mitt sunda förnuft – och det går att träna"

Anders Emanuelsson,
chef för P7



Nästa beslut? Framtiden? Anders Lindström driver på processen.

banden. Rådet avstyrkte med en välvillig formulering, men tinget fick till en återremiss till rikshemvärnsavdelningen.

Bakläxa blev det också på svaret på Bengt Alfredssons motion om nutidsanpassade uppgifter för hemvärdet. Tinget underkände rådets yttrande som ansågs alltför byråkratiskt.

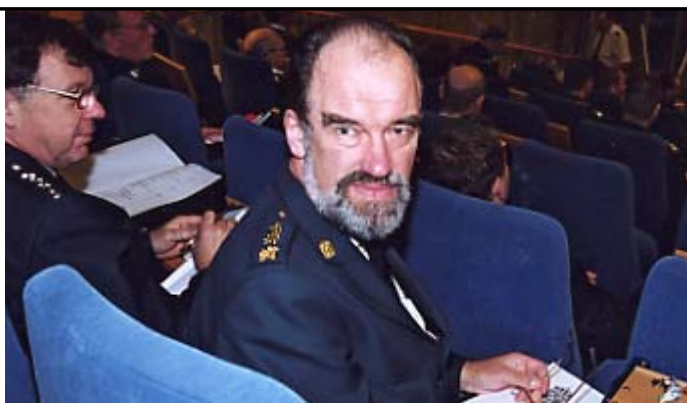
Denna och andra skrivningar i samma anda fick Birger Eriksson att resa sig för att tillrättvisa rådets skribenter:

– När någon skriver en motion gör han inte det för att få veta vad som står i reglementet. Man vill ha en förändring. Vi kan inte

fatta beslut, men väl ställa oss bakom ett krav på att få en förändring till stånd, till exempel enklare regler som gör att vi inte stryper den verksamhet vi håller på med.

Magnus Lilja i Skåne fick inte rådet med sig på tilldelning av fältskjorta m/59 som vore bra för att tvätta bort "gubbastämpelein". Men i utskottsarbetet kom man på att den gröna T-tröjan också får bäras som yttersta plagg och tinget tyckte då att det ska rådet och avdelningen verka för.

Text & foto:
Ulf Ivarsson



Birger Eriksson gjorde sitt sista ting och har också lämnat befälet i sin småländska bataljon med ålderns rätt.

Tinget sköt upp namnbeslutet

Tinget ogillade rådets förslag i namnfrågan.

Avgörandet skjuts upp till rikshemvärnstinget 2005.

● Ett enigt råd var för att byta namn genast men i utskottsbehandlingen visade det sig att ombuden var splittrade i två ungefär lika stora läger. Presidiet föreslog därför att organisationen tillfrågas i en enkät och att beslut tas först på nästa ting, 2005. Tinget beslöt enhälligt att gå på den linjen och avvisade därmed tre motioner som föreslagit namnbyte. Den allmänna uppfattningen var att man därmed undvek en uppslitande diskussion på tinget, samtidigt som man slapp en läsning i den ena eller andra riktningen.

Traditioner, frivillighet och folkförankring sitter fortfarande djupt i hemvärdet. Det framkom tydligt under utskottsbehandlingen. Frågan om nytt namn på hemvärdet är känsligt och komplext, det märktes i diskussionerna.

Många av de vid det här laget välkända argumenten för och emot vädrades. Sen blev det en replikväxling om marknadsföringen.

Ett inlägg formade sig både till en ordlek och en tankeväckande analys. "Vi har ett okänt varumärke och om vi byter blir vi antingen godkända eller okända – men välkända först efter rejäl marknadsföring som inte får inkräkta på annan verksamhet."

Flera av talarna var inne på att



Tre generaler på främsta bänken. ÖB Johan Hederstedt, Björn Andersson, chef i norra militärdistriktet och Bengt Jerkland, Gotlands militärdistrikt.

FOTO: ULF IVARSSON

ett namnbyte kostar pengar – hur mycket är det ingen som räknat ut. Birger Eriksson från Lessebo antog att man behöver pytsa in i storleksordningen 50 miljoner kronor

Riksdagsman Ola Rask, regeringens man i rådet, sa att inga extra pengar kommer att ges. ÖB Johan Hederstedt som satt på

första bänken slog också ifrån sig:

– Vi har ändliga resurser och därför kanske det vore lämpligt att börja försiktigt med "Det nya hemvärdet".

Av de närvarande avtalsorganisationerna ville Röda korset, lottorna och Frivilliga motorcykelkåren ha kvar gamla namnet,

bilkåren och FRO vacklade och sjövärdskåren sa "byt".

Inför trycket valde rikshemvärnschefen, tillika ordförande på tinget, en defensivare linje än vad som var tänkt. Rådet hade föredragit att få ett ja i princip och ett klartecken att själva driva namnändringen vidare.

– Jag har stor respekt för frågan. En omröstning känns fel. Jag vill inte stänga dörren, sa Anders Lindström.

Den kompromiss som presidiet sydde ihop under paus var inga problem att klubba. Den går ut på att underställa frågan en bred demokratisk prövning i form av en enkät och en diskussion där även det gamla namnet finns med som alternativ.

En votering hade sannolikt gett minsta möjliga marginal för ett ja eller ett nej. Det hade varit en kvarsten om halsen i förändringsarbetet, det var de flesta ombud som tidningen talade med överens om. Många ansåg också att det är en för stor fråga att överlämna till rådet att fatta beslut om och andra påpekade att vi inte vet något om hur hemvärdet ser ut efter försvarsbeslutet 2004.

– Viktigare än namnet är om vi behövs i framtiden, tyckte Leif Sondell, Halmstad och uttryckte säkert vad många tänkte.

Ulf Ivarsson

"Vi får mindre verksamhet över ytan för varje dag som går och jag ser dessvärre en ytterligare reduktion."

Paul Degerlund,
chef för södra
militärdistriktet

Båtschefen har stort ansvar

● Johan Jacoby fanns med på tinget som observatör från sjövärdskåren. Förra gången var han delegat från Helsingborgs hemvärn.

– Det känns att det finns en stor enighet att gå framåt, man är mer överens om inriktningen än tidigare, sa Johan efter andra dagens förhandlingar.

En av motionerna, den om ersättning till båtschefer och maskinbefäl intresserade Johan särskilt. Motionärerna vill lyfta

den här personalen till samma nivå som bataljonskvartermästarna. Det skulle innebära en höjning från 2000 kronor till 17 000 kronor.

Kan tyckas vara ett stort språng, men i debatten framhölls att det är båtschefen som har det totala ansvaret och kan bli åtalad om han gör fel.

– En stor behållning av tinget är att jag träffat en hel del nya intressanta människor, speciellt från skärgårdshemvärnsbataljo-

nen i Karlskrona. Vi har diskuterat utbildningen och konstaterar att om sjövärdskåren ska vara med som en kvalificerad aktör måste vi gemensamt fundera på hur vi ska ha det med plattformarna, alltså fartygen.

– Tinget har fungerat mycket bra, Revinge är en utmärkt plats att vara på, säger Johan, som kan jämföra med de påvra förhållandena under förra tinget i Forsmark.

Ulf Ivarsson

”Ni är ovärderliga ambassadörer”

Oavsett försvarsbeslutet så finns det ingen anledning att ifrågasätta hemvärnet, sa Leni Björklund.

● Försvarsminister Leni Björklund hyllade i sitt tal folkförantringen men hon definierade den på ett nytt sätt. Förr var det enkelt – nästan alla män gjorde värnplikt och det krävdes stora frivilligorganisationer. Leni Björklund sa att det numera måste handla om att medborgarna har kunskap och insikt i vad försvaret är till för och vad som händer där. Då får hemvärnet en särskild betydelse.

– Hemvärnssoldaterna finns mitt bland medborgarna i deras vardag. Ni är med andra ord ovärderliga ambassadörer för vår försvarsmakt.

För insynens skull

Folkförantringen behövs för att personalförsörja försvaret, för att medborgarna ska vara villiga att släppa till skattemedel och för den demokratiska insynens skull.

– Och den dag vi står inför ett reellt hot mot riket är det också folkförantringen vi har att falla tillbaka på när det gäller viljan att försvara oss, sa Leni Björklund.

I regeringens uppdrag till försvaret har uppgiften att stödja samhället tonats ned. Försvaret ska dock ”bistå” – när de civila myndigheterna ber om hjälp.

Leni Björklund bekräftade vad Johan Hederstedt nyss avslöjat,

nämigen att det kanske inte bara blir totalförsvarets skyddsobjekt som ska bevakas. Hemvärnet är ju förutom ineliggande värnpliktskull det enda förband som är snabbt tillgängligt.

– Oavsett om hemvärnets uppgifter utökas eller inte kan vi konstatera att ni är en mycket viktig resurs för att skydda oss mot asymmetriska anfall.

Syns för lite

Leni Björklund är imponerad över hemvärnsfolkets engagemang i kriser men är bekymrad över att insatserna syns så lite i medierna och att kommunerna inte är medvetna om vad hemvärnet och frivilligorganisationerna kan bidra med.

Försvarsministern ville inte sätta ner foten i frågan om militärdistriktet.

– Oavsett förändringar i organisationen vill jag dock trycka på att det råder stor samrådighet om att vi även i framtiden kommer att behöva hemvärnet. Det hemvärn som jag ser framför mig kommer sannolikt att vara annorlunda än det vi har i dag. Men hemvärnets två styrkor – lokalt rekryterat med frivillig personal, de finns kvar. Oavsett försvarsbeslutet så finns det ingen anledning att ifrågasätta betydelsen av hemvärnet.

Ulf Ivarsson



För fotografiernas skull tog försvarsministern oombedd på sig skyddskläder som används vid oljesanering. Lottan Ingela Skoog bidrager. FOTO: ULF IVARSSON



Sten-Ove Alatalo, Rune Westergren, Per Johansson och Karl-Göran Westlin, övervakade tinget från bakre raden.



Fred mellan hemvärnet och Röda korset konstaterar Nils-Erik Hedlund till vänster och stabschef Thomas Johansson.

"Hela hemvärnet behövs"

I sitt tal till tinget varnade ÖB för att bygga upp A- och B-lag.



Hemvärnet behövs för att försvara Sverige, sa ÖB Johan Hederstedt.

● Överbefälhavaren uttryckte sin uppskattning över hemvärnets föryngring och förnyelse men sa också rent generellt att förband som inte motsvarar kraven 2010 kommer att tas bort. Även för hemvärnets del kan det innebära en minskning.

– Det är oviktigt om hemvärnet består av 50 000 eller 30 000, däremot är kvalitet och proffsighet viktigt. Man ska till exempel inte kunna bli chef i hemvärnet hur som helst.

Men för Johan Hederstedt räcker det inte med bara insatsplutoner.

– Hela hemvärnet behövs och jag varnar för att skapa ett A- och ett B-lag.

Apropå regeringens direktiv inför försvarsbeslutet sa Johan Hederstedt att han är kritisk mot att terroruppgiften inte finns

med.

– Det hade känts mer naturligt att Försvarsmakten haft en starkare koppling till bekämpningen av storskalig terrorism.

Johan Hederstedt betonade också att försvaret ständigt måste utbilda, träna och förbereda för militära hot mot Sverige. Det går inte att göra någon paus i detta.

Del av insatsförsvaret Försvarsbeslutet 2004 leder till att grundorganisationen reduceras och att materiel tas bort. Även hemvärnet står inför ett vägval.

Hemvärnet kommer enligt ÖB vara en del av försvaret mot så kallad asymmetrisk krigföring. Hemvärnet ska ingå i det nätverksbaserade försvaret och är en förutsättning för att det ska

fungera genom att hvförband utgör en del av sensorsystemet.

Hur detta ska gestalta sig ska studeras ytterligare och så kallade demonstratorförsök genomförs 2005, sa Johan Hederstedt.

– Jag vill understryka att hemvärnet är en del av insatsorganisationen som behövs för att försvara Sverige och ingå i grundförmågan att hävda vår territoriella integritet. Er viktigaste uppgift är att skydda samhällets infrastruktur mot sabotage.

Klara öppningar

I det sammanhanget deklarerade ÖB att det nu finns klara öppningar i frågan om att använda hemvärnet för att skydda civila anläggningar, något som hittills stupat på försvarets eget regelverk.

Nya störningar och angreppsförmer har lagts till på hotbildslistorna men det räcker inte med att minska sårbarheten i samhället.

– Det är genom fysiska aktioner motståndaren ställer till de största katastroferna. Därför behövs ett system där man snabbt kommer på plats och hemvärnet är då en av de första resurserna, sa Johan Hederstedt.

– Ni har också stor betydelse för folkförankringen genom att ni syns och finns på många platser.

Text & foto:
Ulf Ivarsson

Nya rikshemvärnsrådet

Ordinarie ledamöter:

Bengt Runner, Malmö, 1:e vice ordf, **Sture Larsson**, Göteborg, 2:e vice ordf, **Bo Jönsson**, Kristianstad, **Roland Svensson**, Eksjö, **Stig-Olof Andersson**, Tibro, **Rune Westergren**, Gävle, **Per-Olov Bäckström**, Harbo, **Bertil Karlsson**, Linköping, **Carl Åke Skoghäll**, Karlstad, **Ingvar Nordqvist**, Tyresö, **Roland Nilsson**, Sundsvall, **Morgan Hedman**, Kalix, **Kjell Berggren**, Skellefteå, **Ulf Hörsne**, Romakloster, **Håkan Wahlgren**, driftvärnet, Uppsala.

Personliga ersättare:

Susanne Samuelsson, Skillingaryd, **Jan Ernestål**, Färgestaden, **Rolf Lindén**, Karlskrona, **Leif Sondell**, Slöinge, **Jan Medin**, Rångedala, **Olle Jonsson**, Ludvika, **Håkan Westman**, Enköping, **Peter Nordin**, Nyköping, **Jim Persson**, Kumla, **Lennart Göthe**, Stockholm, **Carl-Göran Westlin**, Strömsund, **Sten-Ove Alatalo**, Karesuando, **Harald Högström**, Boden, **Dan Malmros**, Hemse, **Göran Fahlgren**, driftvärnet, Stockholm.

Från CFB:

Leif Tyrén, **Cai Gavestam** (ers). Från HBR: **Lars Hedsäter**, Järna, **Roland Treding**, Frändefors (ers).

Från

avtalsorganisationerna:

FOS: **Ulf Johansson**, **Anne-Marie Medin** (ers). CMR: **Ingemar Badman**, **Jan Olof Svensson** (ers). Revisor: **Krister Willén**, **Hans Karlsson** (ers).

"Insatsplutonen i hemvärnet är en utomordentlig stridsresurs. Den har precis samma materiel som plutonerna i infanteribrigaden".

Paul Degerlund,
chef för södra
militärdistriktet



Hemvärnets webmaster Per-Ola Olsson arrangerar ledningstrojkan i rådet för ett foto på nätet – Sture Larsson, Anders Lindström och Bengt Runner.

FOTO: ULF IVARSSON

Unik driftvärnshistoria i Sälen

Telegården är en sprudlande aktiv 50-åring som vittnar om rötter och ett starkt kamratskap inom det gamla driftvärnet.

TEXT OCH FOTO: BENGT PLOMGREN

Vintern 1951 var några televerkare från Göteborg på en driftvärnsövning i Mörsil i Jämtland.

– Grabbar, det här är ju toppen. Vi borde ha en egen fjällkåk.

Snacket blev verklighet. En förening föddes 1953 och byggde Telegården i Sälen. En anläggning som är ett synnerligen levande bevis på ett starkt kamratskap grundat under pionjärerna inom det förgångna Televerkets driftvärn.

– Desomsparade, köpte, planerade och byggde Telegården var 31 entusiaster av de cirka 140 vid Telegrafverkets driftvärn i Göteborg, berättar Sven-Åke Jensen. Han är sedan 1989 ordförande i Telegrafverkets Driftvärnsförening. Även om det inte hörs på namnet, så är enda uppgiften för föreningen att sköta Telegården i Sälen.

På en kurs året efter träffade några av de entusiastiska göteborgarna en televerkare från Falun. Han rådde dem att söka sig till Transtrandsfjällen, som man sade då. Så blev det. Tomtförmedlare och tomt letades upp, föreningen bildades och börja energiskt arbeta för att förverkliga fjälldrömmarna.

Volkswagen

– Alla medlemmarna satsade pengar varje månad som lån till föreningen, säger Sven-Åke Jensen. Man lånade också pengar från banker och extrapengar från "bättre bemedlade" medlemmar. Dessutom ordnades lotterier och försäljningar med dukar, kuddar och liknande som medlemmarnas fruar och barn hade tillverkat. Föreningen hade till och med en stor mannekänguppvisning på danspalatset Rondo och en bingoafton på danslokalen Vågen med en Volkswagen i högsta vinst!

Man köpte två tomter vid foten av Säl-fjället. Huvudbyggnaden "Telegården" stod klar sommaren 1954. På den andra tomten byggde man 1962 två annex Telax I, ett litet hus med en lägenhet, samt Telax II, ett hus med två lägenheter. De extra platserna behövdes verkligen under 1960-talet då många medlemmar hade barn i skolåldern och alla familjer ville komma upp på sportlov- eller påsklov.



Efter varje sommarsäsong åker en grupp till Telegården för en veckas underhålls- och reparationsarbete. Längst fram ordföranden Sven-Åke Jensen. Bakom honom från vänster Charlie Modig, Sven Mathiasson, Kjell Johannessson och Gunnar Mathiasson. I förgrunden Gunnars dvärgschnauzer Bamse.



– Det var varken Televerket eller driftvärnet som byggde Telegården, säger ordförande Sven-Åke Jensen. Den var och är privatägd och vi sjutton delägare för pionjärtraditionen vidare.

– Den stora byggexpansionen i området här i början på 1980-talet gav oss allt i komfortväg vi saknat i många år, förklarar Sven-Åke Jensen.

Väg till Telegården kom i etapper och i dag kör man ända upp och parkerar intill husen. Vatten kom och med det kommunalt avlopp, toaletter och duschar.

De två sexbäddshytterna blev för vardera fyra, en trebäddshytt blev för två och den andra trebäddshytten blev toalett och duschrum. Så av arton sovplatser blev det tio.

En del medlemmar/familjer har lämnat

föreningen. Av ursprungligen 31 har det nu blivit 17. Ett par pionjärer är kvar, men i andra fall är man inne i andra eller tredje generationen.

Veckorna fördelas

Telegården är populär. De sjutton medlemmarna ska före första september varje år meddela vilken vintervecka de helst vill ha. Sedan fördelas platserna efter bland annat när man senast hade en önskad toppvecka.

Allt som blir över säljs till icke medlemmar och hyresintäkterna går till underhåll och renovering.

Under de första decennierna hände det några gånger att man hade driftvärnsskurer på Telegården. Men då fick alltså driftvärnet hyra av Telegrafverkets Driftvärnsförening.

Nu är Telegrafverk och Televerk och dess driftvärn historia. Men Telegården i Sälen är en sprudlande aktiv 50-åring som vittnar om rötter och ett starkt kamratskap inom det gamla driftvärnet. ■

Lokalredaktörer

Södra skånska gruppen



Bo Bengtsson
Skäretvägen 3
260 41 Nyhamnsåge
Tel: 042-34 63 67
070-697 33 53

Skånska dragongruppen



Lennarth Johansson
Nasselblomsvägen 30
290 37 Arkelstorp
Tel/fax: 044-913 49

E-post: lmjoh@swipnet.se

Hallandsgruppen



Roger Bengtsson
Västra vägen 6
302 65 Halmstad
Tel: 035-409 02
070-362 87 27

E-post: r.bengtsson@home.se

Göteborgsgruppen & Älvsborgsgruppen



Lars Brink
Dr Lindhs gata 1
413 25 Göteborg
Tel/fax: 031-82 75 26

E-post: lars.brink@telia.com

Bohus-Dalgruppen



Mats Gillners
Skogsvägen 5
468 32 Vargön
Tel/fax: 0521-22 36 74

Gotlandsgruppen



Ulf Hörsne
Hörsne Line 721
620 23 Romakloster
Tel: 0498-370 95
Fax: 0498-371 80

Norra Smålandsgruppen



Kenneth Wennblom
Klostergatan 25
553 35 Jönköping
Tel: 036-16 82 82
0705-16 82 82

Skaraborgsgruppen



Rolf Larsson
Saleby, Hade,
531 93 Lidköping
Tel: 0510-53 00 33
070-593 91 98

Livgrenadjärgruppen



Per Sjöswärd, Övra Drättinge
590 41 Rimforsa
Tel: 0494-231 51
070-603 97 82

Södertörnsgruppen



Göran Pettersson
Björkvägen 7
130 40 Djurhamn
Tel/fax: 08-571 515 87

Blekingeövning blev mätare på sjukvårdarnas kompetens



Fixering av nacke på fastklämd bilförare.

FOTO: LENNARTH JOHANSSON

● Mona Pettersson är sjukvårdsbefäl i Västra Blekinge hemvärnsbataljon. Hon har i år haft totalansvaret för planering och genomförande av en samlad tvådagarsövning för hemvärns-sjukvårdarna i Blekinge.

– Jobbigt men otroligt kul, säger Mona under en pratstund vid en paus i övningen, och fortsätter:

– Jag har varit engagerad i nästan ett helt år med kontakter och planering.

”Sjukvårdsbefälens egen övning” genomfördes helgen vecka 40, och var detta år förlagd till Sölvesborg.

Övningen genomfördes första gången år 2000, och skapades i syfte att tillvarata och utveckla sjukvårdsbefälens fack- och utbildningskunskaper. Initiativtagare den gången var Margareta Carlemalm, sjukvårdsbefäl i den östra Blekingebataljonen, och tillika Rödakorslärare. Margareta är också den som närmast bistått Mona med planeringen inför årets övning.

Bonuseffekten med denna typ av övning, helt tillämplig, blir en värdeuppskattning på sjukvårdarnas kompetens, och ligger därmed som grund för planering av nästa års utbildning. I årets övning deltog både räddningstjänsten, sjöräddningssällskapet och polisen, samt ett stort antal markö-

rer. Till detta års övning var även sjukvårdare från Kalmar- och Kronobergsgrupperna inbjudna att delta. Ett drygt 30-tal övande fick under två dagar en kvittens på sina kunskaper (eller brist på dylika).

Den praktiska delen utfördes på fyra olika stationer. Miljön och skadeutfall varierade oerhört. En skadeplats var belägen i en industrilokal på en ö, vilket krävde Sjärräddningssällskapets medverkan för transport. Härvid konstaterade man att embarkeringsavbåten, med bår och skadad inte tillhörde de lättaste konsterna. En annan skada var en trafikolycka där bilen brann.

Här gällde det att släcka branden innan skadorna kunde åtgärdas. Att dessutom föraren satt fastklämd krävde räddningstjänstens medverkan.

En tredje station var en sprängolycka vid ovarsam hantering av sprängmedel. Den sista stationen var en synnerligen allmoglig händelse. Under inköpstur i stan drabbades en man av hjärtproblem och omhändertogs i avvaktan på transport. Denna station blev till ett riktigt folk-lustspel från de tre statisterna som säkert därefter kunde plattas i vilken lokalrevy som helst.

Lennarth Johansson,
lokalredaktör, Skåne

Fartfylld strid i Halmstad

● På regementets dag vid Luftvärnsregementet Lv 6 i Halmstad stod Hallandsgruppen tillsammans med hemvärdet för en stor del av uppvisningen.

På sex platser inom garnisonsområdet skötte hemvärdets kokgrupp för korvförsäljningen, omkring 4 000 besökare passade på att äta korv.

Hemvärdet visade upp sina resurser för vad man kan göra i fred, kris och krig. I ett av tälten demonstrerades olika typer av vapen samt den nya ak 4:an med rödpunktsikte.

Regementets dag avslutades med ett fartfyllt stridsmoment där en hemvärnspluton hade till uppgift att ta terräng och skydda ett luftvärnsförbands gruppering. Plutonen kom åkande över stridsfältet i terrängbil 20, man gjorde en snabb avsättning besatte sina eldställningar och ryckte senare fram över fältet i ”smattret” av rök och eld från automatkarbinner och kulspruta. Major Lars Björk vid Hallandsgruppen kommenterade via högtalare stridsuppvisningen.

Roger Bengtsson

Teckomatorp inspirerar i leden

I november startade Teckomatorp sina försök att bygga förbandet inifrån.

● Försöket går ut på att söka nya vägar att öka intresset för verksamheten, behålla den personal vi har samt att få fler att söka sig till hemvärnet.

Vår uppfattning är att det inte går att behandla hemvärnspersonal på samma sätt som dem som verkar under plikt eller dem som får en skälig ersättning för sina insatser. Det måste finnas andra bevekelsegrunder för att gå med i hemvärnet. Man måste istället skapa en större vi-känsla inom gruppen, förbandet. Den enskilde måste få en identitet, måste bli mera synlig, måste få använda sin kreativitet och visa den för sina kamrater och inte bara vara en i mängden.

Att vara chef och ha egna uppgifter som man kan utveckla är intressant och givande men att vara längst bak i ledet är kanske inte lika inspirerande alltid.

Tröttnar den vanlige hemvärnsmannen så kommer han inte mer på övningarna, gruppchefen har ingen att ordna och ställa med och så tröttnar även han och så rasar alltihopa. Lösningen på problemet är inte bara att rekrytera mera. Vi måste i först hand ta vara på dem vi har och behålla dem och söka nya vägar vilket vi håller på med i Teckomatorp sedan snart ett år tillbaka.

Större samhörighet

Genom att fokusera på den enskilde räknar vi med att kunna bygga upp förbandet inifrån vilket skall ge en större samhörighets- och vi-känsla inom förbandet, vilket vi anser är en förutsättning för att samla frivilliga med den hotbild vi har i dag.

Första övningen handlade om hur man lämpligen agerar i olika situationer som hemvärnsman

och den här gången framför allt i snabba lägen, där man är i numerärt underläge med begränsad tillgång till materiel.

Sedan följde den tillämpade delen där alla den här gången tilldelades övningsuppgifter att förbereda och detaljutforma. När förberedelserna var klara kopplades motaktörer in och upplägget testades. Därefter samlades alla till en gemensam diskussion och utvärdering av stationen under ledning av vår instruktör Mikael Nilsson.

Självgående rollspel

Exempel på ett övningsmoment är följande: Till dubbelposten kommer det fram två civilklädda personer som inte kan tala svenska utan bara sitt eget språk. Man kan ju inte räkna med att alla fiender talar svenska. Genom tecken och gester

försöker de förklara att de vill passera in. Efter diverse ibland dräpliga episoder slutar det hela med att "gästerna" handgripligen omhändertas för avvisitering och överlämnas till polis. Hela rollspelet är självgående och ingen vet i utgångsläget något om kamraternas uppgifter.

Övningens uppläggning och genomförande var mycket uppskattad med önskemål som: "Kan vi inte fortsätta nästa helg" – "kan vi inte göra något liknande fler gånger" – "kan vi inte forcera övningen så att mitt moment hinner bli färdigt innan jag måste jobba?"

Den fortsatta utvecklingen av försöksverksamheten kan du följa på vår hemsida www.vig-re.se/hv som tyvärr inte får vara länkad till hemvärnet längre.

Torsten Vigre,
kompanichef

Rekrytering med must

● Västerort hemvärnskompani i bataljon Stockholm genomförde i september en klart annorlunda rekryterings- och PR-dag för invånarna i villastaden Bromma. Att man valt parken omkring Ängby slott för uppvisningsdagen hade sin naturliga förklaring: Både kompanichefen Björn Jansson och Bo Ericsson sitter i den stiftelse som driver slottet – för övrigt en populär och exklusiv lokal för bröllop och fest. Slottet, med anor från 1600-talet, ägs av Stockholms stad och är pietetsfullt renoverat med hjälp av Stockholms stadsmuseum.

Bo Ericsson:

– Vi valde också, för att locka många besökare, att samarbeta med organisationer utanför frivilligförsvaret. I den lummiga parken fanns en blandning av militärt och civilt. Ett mobilt musteri pressade äpplen, den lokala trädgårdsföreningen spred odlingstips, ett trädgårds-



Sjukvårdsbefälet och skadesminkören, Ingmar Ekdahl, modulerade fram en otäck handledsskada på en figurant.

stånd sålde ärgång 2003 av marmelad, sylter och saft, strax bredvid fanns knäckäpplen, varm korv och dryck. Vi i hemvärnet avstod dock att utspisa den traditionella 6,5 mm ärtsop-

pan, utan koncentrerade oss på att informera, rekrytera och förevisa.

Två moment förevisades den dag. Det första visade hur en skyttegrupp med hundekipage

framryckte och säkrade terrängen innan Röda korset tog hand om skadade i en demolerad Volvo. Därefter sökte hundpatrullen av området efter flera skadade och chockade. Moment två visade hur hemvärnet bevakar ett skyddsobjekt samt hur man omhändertar och visiterar en misstänkt person.

Kompanichef Björn Jansson:

– Drygt 1000 personer besökte Ängby slott, vilket var fler än vi förväntat oss. I rekryteringshänseende ser det lovande ut. Röda korset fick tre nya kontrakt, Lotorna fem. Hur många nya hemvärnskontrakt vi fått, har vi ännu inte stämt av, men vi är mycket nöjda med dagen..

Svårfotograferat var dock den välkamouflerade observationsplatsen i ett buskage och strax bredvid, fanns en synnerligen publik jägarkoja som FBU-ungdomarna hade satt upp.

Text & foto:
Hanseman Calás

Lokalredaktörer

Livgardesgruppen



Hanseman Calás
Bohusgatan 27
116 67 Stockholm
Tel: 08-644 39 69
070-768 21 85

E-post: ordmix@telia.com

Livregementets grenadjärgrupp



Johan Fröberg
Box 2000
700 02 Örebro
Tel: 019-39 51 00

E-post: johan.froberg@mdm.mil.se

Västmanlandsgruppen



Torsten Wallenius
Släggkastargatan 10
722 41 Västerås
Tel hem: 021-33 37 32
Mobil: 070-310 13 25

Tel arbetet: 021-34 11 55

E-post: torsten.wallenius@bredband.net

Dalregementsgruppen



Hans Lindquist
Hökviken
791 91 Falun
Tel: 023-222 49

Gävleborgsgruppen



Hans Wandér
Lumnäs
820 65 Forsa
Tel: 0650-270 02

Västernorrlandsgruppen



Rolf Höglund
Krokvägen 2
864 33 Matfors
Tel/fax: 060-200 05
070-634 61 62

Jämtlandsgruppen

Erik Arthur Egevärn
Box 106, 830 01 Hallen
Tel: 0643-301 25, 010-697 63 46

Västerbottensgruppen

Sven-David Sörensen
Måttgränd 90, 906 24 Umeå
Tel: 090-18 19 18 (b), 090-208 09 53 (a),
070-666 50 53.

E-post: sven.sorensen@ersboda.ac



Johannes Björk
Nygatan 5
930 15 Bureå
Tel: 0910-78 11 24
070-607 05 78

Norrbottensgruppen



Jan Backman
Dalbackavägen 39
945 92 Altersbruk
Tel/fax: 0911-20 40 37

Lapplandsjägargruppen Norrbottens gränsjägargrupp



Sven Kostenius
Rantjärvi 64
957 94 Övertorneå
Tel: 0927-231 50
070-693 43 19

Gotlandshundar flyttas med mc

● Den 8 november genomfördes på Gotland årets gemensamma hundövning där bevakningshundsekipage från alla tre hemvärnsbataljoner var välkomna.

En båtfärd med det marina hemvärnskompaniet, en patrullstig genom rök där hundföraren tvingades använda skyddsmask, samt dagens mest spännande moment då hundförare och hundar fick åka Huskvarna 258, körda av duktiga mc-ordonnanser från FMCK.

Nu vet vi att det går att snabbt förflytta ett hundekipage i skogen med hjälp av motorcykel – även om lasten därbak kan bli väl så tung med en rottweiler som väger 45 kg och en hundförare som väger lite mer ...

Text:

Åsa Grahn

Foto:

Ulrika Finnberg



Zigge fann sig på bönpallen.

Sett på mässa – militärkuriosa

● På höstens sedvanliga Antik & Kuriosamässa i Sollen-tuna var samlarföreningen SVEVAP representerad i en monter. SVEVAP är förkortning av Svenska Vapenstiftelsen, en icke politisk, ideell samlarförening som arrangerar samlarträffar om militär utrustning, men även civila vapen samt jakttillbehör. Föreningen ger ut med-

lemsbladet "Bumerangen" och har också bokdistribution med titlar som "Bajonetten då till nu", "Konsten att skjuta" (nytryck från 1911), Svenska "Mausergeväret m/1896".

Mer information om medlemskap och program, se www.svevap.se

Text & foto:

Hanseman Calás



Från föreningens samlingar: Beredskapsnostalgi från andra världskriget. Den enda utrustning som överlevt i det moderna hemvärnet är tydligen "snuskburken".

Sex stycken tog körkort på bataljon

● Ytterligare en kull bataljonschefer har utexaminerats från HvSS, nämligen Michael Andersson, Älvsborgsgruppen, Claes-Åke Henricsson, Göteborgsgruppen, Jan Andersson, Älvsborgsgruppen, Johan Hörlin Gotlandsgruppen, Lars-Erik Cederlöf, Kalmargruppen och Sylve Nilsson, Gotlandsgruppen.

Den avslutande kursen heter Hvbatch 2:3 och deltagarna har under tre höstar genomgått den serie på tre kurser som utgör Hvbatch 2.

Kursen har varit synnerligen kreativ, diskussionslysten och energisk. HvSS gratulerar inte bara kursdeltagarna, utan även berörda MD-grupper. Det har varit hög kvalitet på kursen, vilket borgar för ett gott resultat på deras förband.

Ingemar Gutenberg

Sjukvård i Kongo låter värre än det är

När milisen är på dåligt humör får man lasta och köra, berättar Daniel Pettersson, som är hemvärnssoldat från Karlstad och just nu ambulanssjukvårdare i Kongo.

● Att vara ambulanssjukvårdare vid en av FN:s djungelbaser i Demokratiska republiken Kongo, kan tyckas vara ett jobb för den som tycker om utmaningar och spänning. En av dem är Daniel Pettersson från Karlstad hemvärnskompani, som annars läser på sjuksköterskeprogrammet. Daniel och kollegan Niklas Ryhle från ambulanssjukvården i Landskrona, delar på ambulansberedskapen vid Camp Hammarskjöld som UN Paramedics. Att vara Paramedic på FN-uppdrag låter värre än det är.

Läget kan förändras

– Folk tror att man tar hand om skottskador och personer som trampat på minor. Som tur är så har vi hittills förskonats från detta, men läget kan snabbt förändras. Vi har haft sydafrikanska minröjningsteam som påträffat oexploderad ammunition direkt utanför taggtråden och sprängningar har skett i flygbasens direkta närhet, berättar Daniel.

Ambulanspersonalen brukar arbeta tre dygn per pass.



Ambulans och brand lever under samma tak och utgör tillsammans ett så kallat "Rescue-Team". Daniel Pettersson till vänster med rött kors.

– Om larmet går så tar vi med oss läkare och sköterska från Camp Hammarskjölds förbandsplats. Ambulansen tillhör räddningstjänsten, som svarar både för haveriräddning och brand-

försvar inom FN-campen, där också senegaleser, sydafrikaner och kineser bor.

– Vägarna är dåliga, men körsträckorna är korta, vilket innebär att vi sällan behöver be-

handla i ambulansen, fortsätter Daniel.

– Vid ett tillfälle fick vi inte behandla olycksoffret för milisen och valde därför en ambulansprincip vi kallar för "scoop & run". Den innebär precis som den låter – lasta och kör!

Avancerad utrustning

Den vita FN-ambulansen med röda kors är utrustad för avancerad livräddning, både när det gäller traumatiserade fall som medicinska patientfall. Exempel på trauma är allt från benbrott till svårt skadade människor, med flera frakturer och stora blödningar. Medicinska fall kan vara hjärtinfarkter, hjärnblödningar och epileptiska kramp- anfall.

Kriget i Kongo har pågått i många år och kännetecknas av grymma övergrepp mellan parter och lokalbefolkning.

– Trots att en ny samlingsregering installerats i huvudstaden Kinshasa och att fredsprocessen långsamt framskrider, fortsätter dock övergreppen i vår omgivning, avslutar Daniel.

Kall bataljonsövning i Eskilstuna

● Även om Eskilstuna hemvärnsbataljon decimerats avsevärt under senare år, deltog minst lika många i årets bataljonsövning som vid förra tillfället för fyra år sedan. Med över 200 deltagare fick inte minst koket bekänna färg. Koket servade hela bataljonen plus övningsledning. Maxkapaciteten är 250 portioner.

Övningen utgick ifrån ett skymningsläge, där bataljonen kallats in som ett led i en skärpt beredskap. Förutsättningen var att fred råder. Kompanierna tilldelades ytövervakningsuppgifter, och utsattes sedan för diverse provokationer av misstänkta personer, förvirrade fruar till in-

kallade hemvärnsmän med mera. Sjukvårdsresurserna och transportapparaten sattes på rejäla prov under övningens gång.

Det gjorde också den personliga uthålligheten. Övningshelgen den 25–26 oktober bjöd på en mycket kall natt för säsongen, och samtliga enheter var som vanligt underbemannade. Men Eskilstuna hemvärnsbataljon löste ändå sina uppgifter – som vanligt.

Övningsledning och rikshemvärnschefen general Anders Lindström, som besökte bataljonen, tycktes i alla fall nöjda.

Thomas Holmgren,
stabsplutch

Skaraborgs hemvärnare på dygnsövning

● Hemvärnskompanierna runt Lidköping-Skara genomförde en dygnsövning med några hundra man i verksamhet, B-styrkan var ytterligare hundra man. Här fick man prova på nya uppgifter som ingår i den omriktning som försvaret genomgår. Det kan för övrigt påpekas att det inte bara var "gamla gubbar" utan en stor åldersblandning, lottorna och bilkaristerna inte att förglömma, som skötte sambandet via radio, dator och telefon samt transporter.

Detta var en bra övning sade några ärrade hemvärnare efteråt och det kan betraktas som ett gott betyg för den nya organisationen där inte minst persona-

len ska lära känna varandra för att kunna lösa sina uppgifter i nya roller.

Den övande personalen hade grupperats på olika ställen där man sedan formerade sig kring sina objekt och inrättade observationsplatser. Det dröjde inte länge förrän man inringat olika rörelser som man ansåg något suspekta, såväl personer som fordon, något som rapporterades in och sammanställdes för att senare rapporteras till övriga förband.

Hundar sattes in i en del avsnitt och visade sin styrka att tidigt upptäcka obehöriga personer.

Rolf Larsson



"Petris livsverk förskingras"

"Den enda organisation som skulle kunna hantera skyddet av Sveriges känsliga nervsystem – elförsörjningen – är det hemvärn som nu håller på att försvinna."

Överste Gustaf Petri grundade hemvärnet år 1940. Grundbulsten var folkförsvaret. De på frivillig bas rekryterade styrkorna utgjorde ett nödvändigt komplement till det svaga reguljära svenska försvaret.

På den tiden hette det "Krigsmakten". Nu heter paraplyorganisationen "Försvarsmakten", för att tillfredsställa pacifisterna. Mera makt och mindre försvar. Nu är Sveriges försvar åter försvagat, men skillnaden mot 1940 är att man låter det traditionella hemvärnet avvecklas.

Avveckling är ett fult ord, omorganisation låter bättre. Man kan på sina håll redan skönja vad organisation 2005 kommer att medföra. Entusiasmen, glädjen och förbandsandan mördas effektivt. Bra hemvärnsbefäl, vars styrka är att hålla samman sitt folk, lämnar och ersätts ofta med tidigare yrkesofficerare eller reservofficerare som inte längre har sina förband eller krigsplaceringar kvar. På gott och ont. Hemvärnet behö-

ver kompetent befäl, men befälet och dess underlydande känner ju inte varandra. Och bland hinner inte medinflytandet ha sin gång.

Omorganisation efter omorganisation. Den ena hinner inte stelnas i formen innan en ny skall sjösättas. "Det är ingen idé att jag sätter mig in i det här – om ett tag är det nytt som gäller." Så säger till och med yrkesfolk.

Kompetens skrotas. I "Det nya hemvärnet" vill man främst ha nylumpade yngre män mellan 20 och 30 år. Skjutglada, vapenfixerade som trivs bäst om de får riva av några hundra löslugg på övningarna. Som ifrågasätter så litet som möjligt så att befälet får tillfälle att peka med hela handen. Duktigt äldre folk duger inte längre, de ställs utanför, de tycker att de gjort sitt och känner sig spolade. Att hemvärnet blivit föremål för skrivbordsofficerarnas intresse torde bero på att deras krigsförband blivit nedlagda och plötsligt har upptäckt att hemvärnet var de enda väpnade styrkor som fanns till hands. Så – här skulle minsann omorganiseras! Alla förband skulle se likadana ut (oavsett uppgifter). Målsättning: att bakvägen söka återskapa nedlagda fält- eller territorielförsvarsförband?

Bristar i kunskap. Det finns skrivbordsofficerare som aldrig legat i tält och aldrig fått lera på uniform och kängor. Många försvarspolitikerna är antingen malajer eller kronvrak. Med andra ord – de vet inte ett skvatt vad markstrid innebär. Att flytta häcken från skrivbordet och få kontakt med verkligheten tycks inte falla dem in. I 1996 års försvarsbeslut kungjordes att hemvärnet skulle öka till 125 000 man. Tillströmning av nya medlemmar sker inte automatiskt bara för att där står så i en proposition. Inte ville de med klu-

ven tunga försedda politikerna ha ett utökat hemvärn. I så fall hade de skjutit till pengar och resurser för att underlätta nyrekryteringen. Vad som tagit 60 år att bygga upp är nu nere i 30 000 man.



"Till alla skrivbordsofficerare och fältoljstrateger vill jag säga: – Fattar ni inte att hela elberoende Sverige är ett enda stort skyddsobjekt?"

Vem kan förutse? Ett vanligt argument mot hemvärnets tidigare organisation och uppgifter är att man inte skall fortsätta att bevaka tömda robot- eller ammunitionsförråd. Sant! Men om förråden behöver tas i bruk på nytt, vem eller vilka hittar dit i all hast? Den nya organisationen kallas insatsförband, att sättas in där behovet finns. Men vem kan i förväg förutse var? Och när? Anta att Sverige och andra stater i väst plötsligt skulle bli föremål för terrordåd och politisk utpressning från al-Qaida eller någon liknande organisation. Vad blir måltavlan? Naturligtvis infrastruktur, energiproduktion och distributionsnät. En kraftledning sprängs och reparatörer skickas ut. Vem svarar för deras skydd, nu när driftvärnen avvecklats? Falck? Secu-

ritas? "Farbror Björk" vid nedrustade polisen?

Sedan finns det vissa som hävdar att äldre hemvärnssoldater inte skulle vara tjänstbara i det nätverksbaserade försvaret. Skitprat, på ren svenska.

Vart tog ytövernivån vägen? Vart tog incidentberedskapen vägen? Vad som finns är ett hemvärn utan mobammunition och understödsvapen. Centralförvarat och i kassun. Kanske tror man att en fiende eller terroristgrupp utannonserar sitt angrepp i Post- och Inrikes Tidning? Tio år i förväg.

Finns inte uppgifter? Till alla skrivbordsofficerare och fältoljstrateger vill jag säga:

Fattar ni inte att hela elberoende Sverige är ett enda stort skyddsobjekt?

Fattar *ni* inte att den enda organisation som skulle kunna hantera skyddet av Sveriges känsliga nervsystem – elförsörjningen – är det hemvärn som nu håller på att försvinna? Folk med lokal- terräng- och personkännedom, insatsberedda inom ett par timmar, med bössa, mössa, mask. Och dessutom motiverade inför uppgiften.

Och – de få kvarvarande enheterna inom försvaret då? Skall inte dessa mobiliseras om det skulle bli läge? Behöver inte även den lilla men dock mobileringen skyddas?

Skapa gärna det nya hemvärnet att ha som spelbrickor, men se till att det gamla inte försvinner. Sverige kan komma att behöva detta mer än någon tycks vilja tro.

Nu verkar det också som om ett namnbyte är högprioriterat. Eftersom överste Petris livsverk ändå har förskingrats – byt namn, till vad sjutton som helst, och det illa kvickt. Så att inte soldater som varit med när hemvärnet fick vara vad det var avsett för känner sig förolämpade.

**Per Sjöswärd,
Rimforsa**

Debattregler

Många vill vara med på Läsarnas forum. Skriv därför kort, högst 3000 tecken, och koncentrera dig till ett ämne i taget.

Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera (korta) insända bidrag. Anonyma insändare accepteras bara i undantagsfall.

Redaktionen måste dock alltid ha namn och adress. Ange om du önskar placering i nättidningen eller papperstidningen.

Adress:
Tidskriften Hemvärnet,
Debatt
107 85 Stockholm



Hemvärnet i kristallkulan (igen!)

Flera synpunkter och frågor har inkommit om min kristallkula. (Hemvärnet 5/2003 sid 39).

Bakgrunden till min artikel var en uppsats i tillämpad organisationsteori där grundfrågan gällde hur vi skall förstå det framtida nätverksbaserade försvaret och beskriva hemvärnets roll i detta.

FOI visar med enkla skisser hur ett schematiskt triangelnätverk täcker hela landets yta. Ett stort antal länkar av digital kommunikation möts i punkter som symboliserar någon form av bemannade stabsfunktioner. Hur tätt ligger då dessa punkter och hur stort är det obebakade området däremellan? Om avsikten är att nätet skall täcka hela lan-

dets yta närmar vi oss en av hemvärnets huvuduppgifter, att vara yttäckande. Kan hemvärnet bli en del av detta framtida nätbaserade försvar, och i så fall hur? Vilken blir huvuduppgiften? Kan någon annan organisation bemanna hela detta nät och i så fall vilken?

Hemvärnet är lokalt förankrat och finns nästan i hela landet, även om det är glest på sina håll. Men vad skall göras och hur ser den enklaste uppgiften ut? Ögonspaning och telefonrapporter toring blev svaret. Förenklad rekrytering och utbildning kan

ge yttäckning och uthållighet. Nästan alla skulle kunna vara med och hjälpa till med alla de uppgifter som beskrivs i nr 5.

Hur ser då hotbilden ut? Förutom naturkatastrofer och olyckor, vad skall vi spana mot? Vilket är värsta scenariot? Det militära hotet är långt borta men det asymmetriska kriget rycker närmare. Utländska exempel förskräcker. Fienden finns mitt ibland oss i civila kläder och i civila fordon. Dom använder civila vapen och civila sprängmedel och håller sambandet med civila mobiltelefo-

ner. Dom försörjer sig på rån och narkotika och dödar mot betalning. Svensk polis känner till dessa skurkar sedan länge och konfrontationerna har varit många, ibland med katastrofal utgång (Malexander).

Uppgiften att bekämpa denna motståndare åvilar polisen, inte militären. Men det civila samhället behöver förstärkning. Det vore naturligt att i fredstid överföra hemvärnet till den kommunala krisberedskapen enligt vad som syns i min kristallkula.

R. Rydingstam,
robert.rydingstam@gri.gu.se

Ta strid för hemvärnet i tid

"Kvar finns ett stort tomrum mellan hemvärnsfolket och riksledningen, som måste fyllas."

Först ett tack till de män och kvinnor i Skaraborgs- och Skånes hemvärn, som jag har haft förmånen att betjäna, utbilda och leda under 26 år (1967–1993).

Därefter drar jag i nödbromsen på "hemvärnståget" som på senare tid har sparat ur och är på väg käpprakt mot avgrunden med en bländad lokförare och passagerare som i ökat antal hoppar av.

1940 bildade folket – män med vapen i hand – ett hemvärn rädda för att Adolf Hitler skulle göra en attack mot vårt folk.

63 år senare föreslår rikets rikshemvärnschef att hemvärnet ska läggas ner (till namnet) och att man ska bilda en nationell insatsstyrka! Historielöst! Provocerande!

Stort tomrum. Militärområdesstab, försvarsområdesstab och stridsgruppstab som tidigare gav stöd, hjälp och ledning åt hemvärnet har skrotats. Regementen och förband som satte upp värnkompanier, bataljoner och brigader har också skrotats. Kvar finns ett stort tomrum mellan hemvärnsfolket och riksledningen, som måste fyllas.

Försvarsutskottets egen utredare säger: Läget inom försvaret är nu kaotiskt. (SVT, TV 1, 15/8 2003 klockan 08.35.)

Allmän värnplikt finns inte längre, men ingen vågar förklara vad vi har i stället.

Försvarsbeslut tas vart fjärde år. Varje gång efter dessa senaste beslut har ÖB och rikshemvärnschefen framhållit att nu ska allt bli bra igen, med uttryck som "trendbrott" och "kapa svansen för att skärpa bettet". Försvaret har i dag fullständigt tappat bettet och med all krigsförbandsmateriel som skeppats till de baltiska staterna har vi också förlorat löständerna.

Var ärlig och tala sanning om dagens verkliga styrketal i hemvärnet. Visa den rätta diagramkurvan! (Även för försvarsberedningen.)

Hur ska hemvärnet kunna överleva, växa och återfå folkets förtroende och respekt? Jo, inte genom att omdana hemvärnet till en elitarmé, som maskerade tältar i de stora skogarna.

Att slå ihop hemvärnspersonal från flera kommuner till kompanier och bataljoner som ska ver-

ka över jättestora ytor är helt fel. All erfarenhet visar att ju mer man slår ihop desto färre personer blir det kvar. Satsa på den egna bygden – kommunen – staden. Ge klara och meningsfyllda uppgifter framtagna i samförstånd. Hemvärnet löser ju redan i dag uppgifter i hemkommunen som skogsbrandsläckning, oljesanering, letar rätt på vilsekom-



"Försvaret har i dag fullständigt tappat bettet och med all krigsförbandsmateriel som skeppats till de baltiska staterna har vi också förlorat löständerna."

na barn och förvirrade äldre. Bistår vid översvämningar och katastrofer. Utspisar vid elavbrott. Ställer sitt sjukvårdskunnande till förfogande. Inlemma hemvärnet i den kommunala beredskapen och räddningstjänsten. Bistå med brotts- och terroristbekämpning och bevakning, vård och omsorg.

Bygg upp organisationen tillsammans i orten – kommunen. Bemanna befattningar i nämnder som biträdande handläggare eller handläggare. På länsnivå återfinns hemvärnet i länsstyrelsen.

På riksnivå går hemvärnet in direkt under försvarsministern (som i Danmark) med egen budget och pengar som inte kan smusslas undan för att bekosta överblivna flygplan och stridsvagnar.

De senaste tio åren har i Norden rätt en "häpnad frid" varför hemvärnets motto i dag är "våpnad strid!"

För hemvärnets bevarande – ta strid i tid!

Hans Larsson,
fd gruppchef,
Helsingborg



Besvikna men realistiska optimister

"Nivån på verksamheten och det splittrade ledarskapet är inte tillräckligt spänstigt och seriöst, för att rättfärdiga mitt framtida deltagande."

Jag trodde att jag kunde bidra med något till samhället och till hemvärnet men också för min egen del när jag genom en gammal FN-kamrat fick höra att mer professionella insatskompanier skulle sättas upp. Att delta i det gamla traditionella hemvärnet hade tidigare aldrig fallit mig in. Jag hade förutfattade meningar om att det bara vaktades förråd mitt ute i ingenstans, knall och puff ni vet.

Jag har nu efter en aningen segdragen antagningsprocess med bortslarvade papper och därefter vid några vanliga övningstillfällen med den nya organisationen insett att nivån på verksamheten och det splittrade ledarskapet inte är tillräckligt spänstigt och seriöst, för att rättfärdiga mitt framtida deltagande.

Tydligare riktlinjer och krav om fysisk, psykisk och militär kompetens borde vara ett självklart hjälpmedel för att garantera nivån på förbandet. Tyvärr verkar insatsförbanden i dag va-

ra lite av en "ideell privatarmé" som "inofficiellt" och "gratis" skall öva två gånger i månaden eftersom utbildningsståndpunkten är så låg, för att komma ikapp! Är inte detta ett tydligt tecken på att fel personal ingår i förbandet? Det är också dags att sluta diskutera hur mycket fantastisk utrustning man skall ha tillgång till och hur mycket ammunition man skall skjuta upp på nästa övning.

Revirtänkande. Att man har yrkesofficerare som instruktörer och faktiska chefer för att leda förbandet effektivt och professionellt utan det revirtänkande som i dag existerar inom hemvärnet är naturligtvis positivt. Det är en förutsättning för att verksamheten ska nå målet, men det behövs en mer genomtänkt och konsekvent plan än den som verkar finnas i dagsläget.

Befälet måste inspirera och inte som i vissa fall i frustration sänka förtroendet för hela organisationen genom att uttrycka

sig nedsättande om den egna verksamheten.

För att bidra till att höja beredskapen i Sverige är det viktigt att ingå i ett förband som man kan vara stolt över. Mina kamrater, som tidigare visserligen kompromissat men ändå varit nöjda med sina insatser inom försvaret, har nu blivit besvikna på organisationens låga nivå för sista gången. Alltför många gånger har hoppet tänts och släckts efter ständiga löften om ökad kvalitet och fantastiska förbättringar. I längden spelar det faktiskt mindre roll om den egna gruppen, plutonen eller kompaniet är bra och agerar väl. Är inte nästa enhet ens på väg åt samma håll iförd samma utrustning, är det svårt att motivera militärt kompetenta människor att spendera sin fritid i frustration.

Avslutar karriären. Restande delar av "min" insatspluton, varav många började redan som ungdomar, har alltså nu ef-

ter lite besviket men moget övervägande bestämt sig för att avsluta sina 5–13 års karriärer i hemvärnet.

Om insatsförband med hög ambition skall skapas, lät uppgiftens krav styra snarare än de för tillfället tillgängliga soldaternas kompetens. På sikt kan man då locka rätt personer till rätt förband, vilka i sin tur kommer att fungera som avsett i skarpa lägen.

Jag hoppas slutligen att omorganiseringen lyckas och att insatsorganisationen blir en tillgång för vårt samhälle och oss alla, då kan det återigen kännas intressant att på detta sätt aktivt bidra till försvaret av Sverige.

F d gruppchef
Anders Karlsson, Hisingen
Inland insatspluton
samt f d hemvärnsmännen
D. Egvik, N. Enesten,
R. Gyllenhammar,
C. Holmqvist, L. Johnsson,
M. Landström, P. Mattsson,
S. Mikulic, F. Sand,
M. Schröder, J. Wessberg

Per Fallström gissar rätt

USA gör nu vad man kan för att söndra och härska. De utnyttjar Nordens och Storbritanniens traditionellt starka band till USA.

Inför den allt mer svårigripliga världssituationen med konflikter mellan EU och USA, ett allt mer marginaliserat NATO och ett USA i kris både i kriget om Mellanöstern och i ekonomin så vill jag här förmedla några drastiska antaganden:

1. USA är en hypermakt.
2. USA är ett imperium.
3. USA innehar på sätt och vis ekonomisk och militär hegemoni i världen.
4. USA har dock och kommer att få allt större ekonomiska problem tack vare euron.
5. Militär makt bygger i grunden på ekonomisk makt.
6. EU kommer att bli en ekonomisk supermakt i paritet med

USA inom 5–15 år.

7. EU kommer med EDF (European Defence Forces) att bli en militär supermakt inom 10–25 år.

8. Hittills har inget imperium gett upp utan strid.

USA gör nu vad man kan för att söndra och härska. De utnyttjar Nordens och Storbritanniens traditionellt starka band till USA. De utnyttjar östländernas tacksamhet mot USA. De utnyttjar sprickan mellan Nord och Syd i Europa. Men det är en fördröjningsstrid. Utvecklingen kan inte stoppas.

USA har att inom cirka tio år att välja mellan följande två förhållningssätt:

1. Gå i allians med EU och bli en av två supermakter istället för den enda hypermakten.

2. Öppen fiendskap!

Vad tror ni blir USA:s val? Är det en, tre eller fem procents chans för öppen fiendskap? Det är vidare värt att notera att om USA väljer fiendskap då kommer Skandinavien geostrategiska värde att öka dramatiskt, detta främst på grund av följande faktorer som dessutom dramatiskt ökar i värde om man förlorar kriget om Mellanöstern:

1. Rysk olja från Murmansk genom de pipelines som nu skall byggas med amerikanskt kapital liksom de nya stora oljeprojekt som nu sätts igång

på Novaja Zemlja med kapital från samma håll.

2. Norsk olja.

3. Den amerikanska östra flanken i atlantförsvaret är det samma som det norska fastlandet med rader av viktiga försvarsinstallationer. En flank måste hängas upp på något, såväl på marken (en flod, en sjö, ett träsk) som till sjöss.

4. Hela Norska havet med Norge, Färöarna, Svalbard, Island och Grönland får en viktig betydelse som bas- och operationsområde mot EDF.

Per Fallström,
gruppchef som utövar
konsten att gissa rätt



Folket ska försvara sig självt

"Ett litet land som Sverige har inte råd att låta sitt försvar skötas av yrkessoldater och maskiner."

Sveriges försvarsmakt har under de senaste fem åren genomgått stora förändringar. Vi har gått från ett invasions- till ett insatsförsvar där mycket kraft läggs på internationella insatser. Vi rör oss också mer och mer från värnpliktstanken mot ett system med yrkessoldater.

Mot bakgrund av utvecklingen i vår omvärld kan det nog vara riktigt att omstrukturera det gamla invasionsförsvaret och satsa mer på insatsorganisationen. Vad som dock är helt förkastligt är att sträva efter att mer eller mindre avskaffa värnplikten.

Det har sagts att en av orsakerna till Romarrikets undergång var att folket inte längre ville försvara sig själva utan lejde bort rikets försvar till dem som inte kunde finna någon annan sysselsättning än soldatens. När känslan för att alla måste delta i landets försvar dog ut, dog också nationen. Samma risk löper alla länder som lägger landets försvar i händerna på en liten grupp människor istället för att göra alla delaktiga i tanken på att hävda oberoende och självbestämmande.

Målar in oss i hörn. En av orsakerna till att man från många håll förespråkar yrkessoldater är den alltmer avancerade teknik som framtidens soldat förväntas behärska. Självfallet skall våra soldater ha den bästa tekniska hjälp som går att få om det värsta skulle inträffa. Frågan är dock om vi inte målar in oss i ett hörn om vi satsar alltför mycket på IT-lösningar för vårt framtida försvar.

Tidigare har det ju argumenterats att Sverige satsade för ensidigt på duellvapen som stridsvagnar och -flygplan eftersom vi aldrig skulle kunna hålla tillräckligt hög kvalitet och kvantitet på dessa vapen för att vara överlägsna den förutseende angriparen. Till viss del ver-

kar också detta resonemang ha blivit vedertaget mot bakgrund av den utförsäljning av tämligen nyinköpta vapen som förbereds.

Nu löper vi samma risk för felsatsning fast på IT-sidan. Om kriget kommer, lär inte angriparen låta våra nya, avancerade lednings- och informationsinhämtningssystem fungera ostört. Vi tjänar nog mer på en något mindre IT-beroende lösning för ledning och informationsinhämtning och här återkommer tanken på värnplikten. Om vi inte skall drabbas av den ledningskollaps som nuförtiden ingår i planerna för alla angrepp, behöver vi utbildat folk som kan verka trots EMP, ECM och allt annat angriparen kan skicka i vår väg.

Alla medborgare. Kontentan av raderna ovan är att ett litet land som Sverige inte har råd att låta sitt försvar skötas av yrkessoldater och maskiner. Om vi skall klara ett angrepp måste al-

la medborgare vara beredda att dra sitt strå till stacken och om insatserna inte bara skall vara meningslösa offer måste vi utbilda större delen av våra unga män och kvinnor till landets försvar.

Den allmänna värnplikten kan sedan kompletteras av kontraktsanställning under ett antal år av dem som så önskar. På så sätt löses personalförsörjningen för våra vassaste förband där man mycket väl kan tänkas behöva kontraktsanställda soldater på många poster. Vi löser dock också personalfrågan för territorialförsvaret då vi ju kommer att få avsevärt många fler både civilt och militärt kvalificerade soldater att förfoga över vid rekrytering till hemvärnet.

Viktigast av allt är dock att vi behåller tanken på ett folk som försvarar sig självt och inte överlåter åt andra att trygga fred och frihet i vårt land.

**Bertil Kantola
och Anders Karlsson**

Ompröva glasögonbeslutet

Såg i hemvärnstimningen att försvaret sagt nej till glasögon till skyddsmasken för hemvärnet. Jag ifrågasätter detta beslut. Hur ska det gå när de som är beroende av glasögon inte kan se eller ser dubbelt eller suddigt. De kommer inte att kunna göra något under den tid som gasalarm är påbjudet.

När den nya skyddsmasken skulle komma ut till oss i hemvärnet, så hette det att vi skulle kunna använda våra egna glasögon.

Många inom hemvärnet är beroende av glasögon. Det är väl ändå inte meningen att sälla bort dem från hemvärnet?

Jag tycker att Försvarsmakten ska ompröva sitt beslut.

**Richard Eliasson,
sjukvårdare**

Red kommentar:

Uppskattningar tyder på att så många exemplar som 17 000 skulle behöva anskaffas, vilket försvarets ekonomi inte tillåter och den militära hotbilden inte motiverar.

ÖB är otydlig om kraven

ÖB:s uttalande kring avtalsorganisationerna är oroande.

I sitt tal på rikshemvärnstimningen sa Johan Hederstedt att han inte kan ställa samma krav på avtalsorganisationerna som han kan göra på hemvärnet och hemvärnssoldaten. Det är allvarligt om detta uttrycker den uppfattning som landets högsta försvarsledning har om frivillig försvarsverksamhet. Vad man där anser har avgörande betydelse för vilken kompetens man tror att personalen har och vilka uppdrag som avtalsorganisationerna slutligen får. Om inte kraven är tydliga och ställs konsekvent i hela kedjan och i linjeorganisationen, utan man slirar på detta, kan endast avtalsorganisationerna bli förlorare.

Min uppfattning är att både ÖB och rikshemvärnschefen kan

och skall ställa lika hårda krav på avtalsorganisationerna och avtalspersonalen utifrån den uppgift och de uppdrag vi har. I den försvarsmakt som nu utvecklas kommer det inte att finnas förband som kräver stora kadrar. Om vi från avtalsorganisationerna vill vara med och bemanna befattningar ställer det krav på oss, både på uppfyllnad, tjänstgöringsgrad och utveckling av personalen. Om Försvarsmakten och ytterst dess högsta ledning gör avkall på detta finns det en risk att organisationerna börjar syssla med andra saker.

MD, MD-grupperna och avtalsorganisationerna har ett gemensamt ansvar för hur detta skall lyckas. Som organisationer är vi väldigt olika, både i upp-

drag och kulturer. Uppmaningen är att prata med oss inte till oss. MD-grupperna kan bedriva ett framgångsrikare och trovärdigare arbete om möten hålls med varje organisation för sig då och då.

Övningarna, låt avtalspersonalen vara med och planera verksamheten. Det finns oerhört mycket kompetens och detta stimulerar våra instruktörer och utvecklar avtalspersonalens ledaregenskaper.

Se oss som en resurs och det nationella nätverk vi är för landet försvar, för samhällets sårbarhet, med förmågan att behålla bred förankring av försvaret i samhället.

**Elisabeth Falkemo,
rikslottachef**

**POSTTIDNING****Avsändare: Tidskriften Hemvärnet, 107 85 Stockholm****Fel adress?** Om din tidning kommer med fel adress, uteblir eller skickas till dig, trots att du lämnat hemvärnet, ska du i första hand vända dig till din militär-distriktsgrupp för rättelse, inte till tidningens redaktion.

Detta gäller all krigsplacerad personal, både hemvärnsmän och avtalspersonal.

Hemvärnets julkryss 2003



MYSTISK LUFT- FARKOST		HÄLFT	HÄFTAD	OM AKA	↓	NATT LIG JÄGARE		SPÅ- KVINNA	DEL AV DRAG- RAMSA	ÄR VÄL HÖNS- MAM- MAN	G I F T	GAMMAT	↘		↓	ATT FÖR- HÄVA SIG EN SMULA
S L A G						HÄST OCH VAGN				↘			↓	KAM		
UTGÖR FÖR- TRÄFFLIG BEVAKNING						↓	FÖRNT FÖR- SVAR									
SVÄNG- FORM		FÖRR I TELEFONER OCH TILLHÖR BAGARPROFFS										EU FÖRR		KAR		
JÄTTE- KLIV		EN LABERO		TUSEN						ÅKER				V Å R D		
	↓	PÅ PÅ- KNAPP		KANON				GABRIEL		↘		TIDIGT	LIGGER MELLAN BLÅTT OCH RÖTT	KAMP		
GLIDER PÅ SNÖ				BESJÄLAD STRÄL- NING						UPP- RETADE				HÖJDARE I ÖST	VRÅLA	↓
H C ANDERSENS FÖDELSE- STAD		NAT- TUR- LIG HÖJD	ODJUR												SKIKT	↓
↘				FJÄDRING			HAN FÖR- SVANN UR ALMANACKAN ÅR 2000		HÄR RÅDER EN ANNAN						KORT STYCKE	
VILL SPEJARE HA	↓		BRA VID VACKERT VÄDER		SERAF	↘				PÅ SKIVTALL- RIKEN FÖRR			K Y L A			
			↘	↘				GORILLA								BARBRO FORS BERG

Ta en paus från julstöket och gnugga geniknölarna med dessa korsordsnötter. Fina bokpriser till de tre först öppnade rätta lösningarna.

Lösningen vill vi ha senast **19 januari 2004**.

Skicka till: **Tidskriften Hemvärnet, 107 85 Stockholm**

Märk kuvertet "Korsordet". Lycka till!

Namn

Adress

Postnr

Postadress